

hmeljar

srečno
1982
uredništvo

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

GLASILO DELAVCEV SOZD »HMEZAD« ŽALEC — LETO XXXVI. — JANUAR 1982 — STEVILKA 1

Letos nas čakajo velike in odgovorne naloge

Prestopili smo prag novega leta 1982. Čas, zlasti v zadnjih dneh, je vrtoglavo bežal. Posebno še, ker je v zadnjih dneh iztekajočega se leta toliko za urediti in izpeljati in čim uspešneje zaključiti. Leto 1981 — jubilejno leto Hmezada — je bilo dokaj uspešno. Saj so v proizvodnji in tudi drugod bili doseženi dobri rezultati, kar kaže na uspešnost gospodarjenja in prizadevanja kolektivov in združenih kmetov v naši OZD, ki sestavljajo SOZD Hmezad. V proizvodnjo so bile vključene nekatere nove pomembne zmogljivosti kot so perutninarska farma Hajnsko v KK Šmarje, proizvodnja gob-šampinjonov v KZ Drava Radlje, skladiščni prostor NT, objekt družbenega standarda na Mirošanu, predelava v CMI in še nekateri drugi objekti. Veliko je bilo storjenega pri razvoju proizvodnje posebej še na področju hmeljarstva, proizvodnje mleka, brojlerjev, govejega mesa itd. Tudi v industriji, trgovini in gostinstvu so doseženi lepi in pomembni uspehi.

Leto 1981 je bilo prvo leto srednjeročnega obdobja 1981—1985. S temi uspehi je bil uspešen start v novo srednjeročno obdobje, ne glede na probleme, ki se pojavljajo v procesu proizvodnje in poslovanja.

Na novo izvoljeni organi samoupravljanja so tudi uspešno pričeli svoje delo, ki je izredno odgovorno, zlasti še v tem obdobju, ker stabilizacija gospodarstva zahteva od nas vseh dodatne zadožitve in dodatno delo na področju proizvodnje, izvoza, varčevanja in doseganje čim večje uspešnosti gospodarjenja.

Tudi DPO v Hmezadu so bile uspešne. Zadnje volilne konference organizacij ZK so opozorile na nekatere naloge, ki so pred DPO in zlasti še pred ZK.

V letu 1981 se je v Hmezad vključila tudi tovarna za predelavo plastike Minerva iz Zabukovice in začel poslovati v okviru DO Gostinstvo-turizem nov TOZD hotel Slovan na Vranskem.

Z doseženimi uspehi v letu 1981 smo zadovoljni, saj smo s skupnimi močmi zelo veliko prispevali za naš gospodarski razvoj, kakor tudi za razvoj širše družbeno politične skupnosti.

V letu 1982, ki bo gospodarsko izredno zahtevno, so pred nami naslednje naloge:

Doseči moramo večji fizični obseg proizvodnje, porasti mora produktivnost na osnovi dejansko doseženih uspehov in ne inflacij.

Večji fizični porast proizvodnje mora biti na vseh področjih našega delovanja. Posebno še v primarni kmetijski proizvodnji v družbenem in zasebnem sektorju v proizvodnem sodelovanju z združenimi kmeti. Pri proizvodnji mesa in mleka moramo napraviti več, da bomo lastne predelovalne kapacitete dovolj oskrbovali. Tudi v republiških dokumentih ima proizvodnja hrane prednost, zato moramo mi v okviru SOZD Hmezad storiti čim več. Tako se bomo uspešno vključili v ta prizadevanja. Uvesti moramo nove programe v proizvodnjo, da bomo obstoječi potenciali v kmetijstvu, industriji, trgovini in gostinstvu najuspešneje izkoristili.

Velike naloge imamo na področju izvoza, ne samo pri izvozu hmelja, ampak se moramo tudi z ostalo proizvodnjo vključiti v izvoz. Proizvodno in celotno delo bo potrebno naravnati izvozno. Vsaka DO si mora po svoje prizadevati in se vključiti v izvoz. Razviti moramo tudi gospodarsko sodelovanje z deželami v razvoju.

Na področju samoupravljanja moramo delovati tako, da v upravljanje vnesemo nove kvalitete in ga vsebinsko bogatimo. Za delegate v družbeno politični skupnosti in SIS moramo izvoliti najbolj aktivne delavce — samoupravljalce, ki bodo z našimi problemi in interesi uspešno seznanjali širšo družbenopolitično skupnost.

Izpeljati moramo tudi novo obliko organiziranosti SOZD Hmezad in se kadrovsko ojačati. Pomanjkanje ustreznih kadrov povzroča probleme, ki se v končni obliki pojavijo tudi v proizvodnji. Mlajše kadre je nujno potrebno vključiti na odgovorna delovna mesta v TOZD, DO in SOZD.

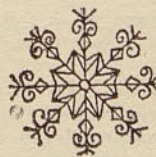
Investicijsko leto 1982 bo težavnejše kot dosedanja. Vendar bo potrebno pričeti z izgradnjo nekaterih objektov kot je regijska mlekarna v Arji vasi, hlevi za goveje pitance v Žepini, dokončanje objektov, ki so sedaj še v izgradnji — farma v Hajnskem, pričeti bo potrebno tudi z izgradnjo zeljarne v Ilirski Bistrici itd. Investirati bo potrebno tudi v pridobivanje zemljišč, tako v nakup kakor tudi melioracije, komasacije itd.

Prizadevati si moramo na vseh področjih, da se materialna osnova poveča in s tem krepí socialna varnost delavcev in združenih kmetov.

Dosedanji uspehi in doseženi rezultati ter ustvarjalnost naših kolektivov in združenih kmetov so nam porok, da bomo uspešno premagali vse naloge, ki so pred nami.

Vsem delavcem in združenim kmetom želim v lastnem imenu in imenu sestavljene organizacije združenega dela Hmezad srečno in uspešno NOVO LETO 1982.

Vlado GORIŠEK, glavni direktor

**VSEM ČLANOM KOLEKTIVA,
ZDRUŽENIM KMETOM
IN POSLOVNIM SODELAVCEM
SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO**

1982

ŽELI SOZD HMEZAD

TZO „Kmetovalec“ Vuzenica in njen razvoj

Z združitvijo celotnega kmetijstva v občini Radlje ob Dravi KZ »DRAVA« VUZENICA, KZ PODVELKA in HMEZAD — TOZD Kmetijstvo Radlje ob Dravi se je s 1. 1. 1979 združilo v sedanji TZO »KMETOVALEC« Vuzenica: TZO PODVELKA, PE kooperacija TOZD kmetijstvo Radlje ob Dravi, vsa trgovska dejavnost prejšnjih zgoraj navedenih podjetij in vse prodajalne mesa. Vemo, da se pri združevanju podjetij premalo upošteva ekonomičnost, tako je tudi tukaj prišlo do takšne napake. Na primer: Odkup in pospeševanje celotnega kmetijstva v občini Radlje ob Dravi in prodajalne mesa so pod TZO »Kmetovalec« Vuzenica, a klavnica Muta je bila dodeljena TOZD Blagovni promet Vuzenica.

Takšna neekonomična delitev TOZD in TZO je povzročila negativno poslovanje TZO »Kmetovalec« Vuzenica v letu 1979. Negativno poslovanje so obravnavali vsi samoupravni organi in ugotovili, da zguba nastaja v glavnem v prodajalnah mesa, katero bi morala pokrivati klavnica iz svojega dohodka. Zaradi negativnega rezultata je TZO Kme-

tovalec Vuzenica razpravljala o tem in sprejela razvojni program.

Razvoj se je iz leta v leto zboljševal, kar je razvidno iz naslednjih števil:

Odkup mleka se je dvignil od 1.430.198 na okoli 1.997.000 litrov.

Odkup živine je iz leta v leto padel, kar je v glavnem posledica neekonomičnosti pitanja, na drugi strani pa neenotnost cen med republikami, kar je znatno dvignilo prekupčevanje in odliv živine z našega področja.

S 1. 1. 1980 se je organiziralo skladišče ENGRO z namenom, da čim bolje in ceneje organizira in oskrbuje vse reprotrgovine. V zvezi s tem se je tudi znatno dvignila realizacija vseh trgovin. Na drugi strani pa nam izboljšuje rezultat tudi uslužnostno klanje živine, ker nam razlika ostanka pri klanju pokriva izgube v prodajalnah mesa, katerega je prej akumulirala klavnica Muta, ki je bila pod TOZD Blagovni promet.

Iz naslednje tabele je razvidno, kako se je iz leta v leto dvigal dohodek, čisti dohodek in seveda tudi ostanek čistega dohodka.

Ugotovljeni dohodek	1. 1. do 30. 9. 1979	1. 1. do 30. 9. 1980	1. 1. do 30. 9. 1981	Indeks 79/81
a) Celotni prihodek	76.592.018,87	107.788.337,96	163.513.035,16	213 %
Porabljena sredstva	71.049.546,41	99.009.910,60	147.318.387,43	207 %
DOHODEK	5.542.535,46	8.778.337,96	16.194.647,73	292 %

Z razporeditvijo dohodka nam ostane ČD, ki se deli takole:

Razporeditev ČD	1. 1. do 30. 9. 1979	1. 1. do 30. 9. 1980	1. 1. do 30. 9. 1981	Indeks 79/81
Del ČD za OD	4.012.377,95	5.749.958,40	8.347.703,05	208 %
Del ČD za stan. izgradnjo	279.748,60	342.932,80	303.891,15	—
Del ČD za S. S. P.	—	—	915.422,46	—
Del ČD za P. S.	—	—	812.744,12	—
Del ČD za R. S.	—	—	404.866,20	—
+ ali —	— 847.294,19	— 222.573,79	+ 1.867.610,32	293 %

Seveda kljub dobrim rezultatom ne smemo biti zadovoljni. Zato smo se v srednjeročnem programu zavezali razviti še naslednje dejavnosti:

Proizvodnja mleka se mora povečati od sedanjih 1,2 milijona litrov na 3 milijone litrov.

Povečanje proizvodnje govedoreje od 800 kom. na 2.900 kom.

Začetek proizvodnje prašičev na 240 ton žive teže letno.

Začetek proizvodnje piščancev brojlerjev na 1.500 ton žive teže do leta 1985.

Proizvodnja gob šampinjonov, ki bo že v letu 1982 okrog 80 ton in predvidena v letu 1985 700 ton.

Zelo dobro se je razvila HKS na celotnem področju, saj imajo kmetje urejanje investicij, izplačila mesa, živine in mleka na enem področju ter enotno na celotnem področju SO Radlje ob Dravi.

Prav tako je tudi v programu razvoj kmečkega turizma, saj načrtujemo letno izgradnjo 30 postelj.

Takšna proizvodna usmeritev TZO v naslednjih petih letih temelji na upoštevanju širših družbenih potreb, izraženih v povečanju proizvodnje hrane za domače potrebe in izvoz, izboljšanju kakovosti prehrane in močnejši izrabi, zaščiti in izboljšanju kmetijskih zemljišč. Vse razvojne usmeritve so načrtovane v privatnem sektorju, zato bomo posvečali izredno pozornost kvalitetnemu razvoju odnosov s kmetom — proizvajalcem.

Vse navedene proizvodne usmeritve bodo uresničljive le, če bomo organizirali in uresničili soliden oskrbni sistem v kreditiranju, oskrbi gradbenega materiala in tudi na drugi strani proizvodno reprodukcijskega ciklusa.

Direktor
Frane Bukovnik, inž.

V njej in okrog nje je vedno živahno

Lahko se nam pridružite

Že skoraj četrletje je minilo odkar smo se mladinci v DSSS Kmetijstvo Žalec odločili, da se organiziramo. Prav kmalu se je pokazalo, da to niso bile le prazne besede in želje do dela. Izvedli smo že par aktivnosti, zlasti pa se nam zdi najpomembnejša ta za katero smo se odločili pred mesecem dni.

Domislili smo si zanimivo in koristno akcijo pod naslovom: »Sodelujte z nami — zbiramo rabljena oblačila in obutev«.

V tem času se je pokazal velik uspeh te akcije, saj smo zbrali mnogo oblačil in jih poslali družinam, katerih naslove smo našli v reviji Jana pod rubriko »odstopim — odstopiš«.

Lahko si mislite kako prijetno vznemirjenje nas je obdajalo ob prvih vrsticah zahvale, ki

so nam jih poslale te družine. Zavedamo se, kako malo je potrebno, da si ljudje v stiski lahko pomagamo.

Akcija je še vedno v teku. V njej sodelujemo vsi mladinci, pa tudi nekateri ostali člani kolektiva.

Posebej smo pomislili na otroke omenjenih družin. Imenu dedka Mraza jim pripravljamo darila, ki jih bomo tako kot oblačila poslali po pošti.

V tej akciji se zavedamo humanosti, pri kateri bi morali biti mladina v prvi vrsti, saj smo vendar mlada generacija razvoja, nadaljnje revolucije in napredka.

Želimo, da nas posnemajo tudi druge OO ZSMS.

OO ZSMS DSSS
Kmetijstva Žalec

Mladi kmetijstva Žalec želimo sodelovati

Končno se je tudi DSSS Kmetijstva ponudila priložnost, da smo ustanovili OO ZSMS, kar nam je narekovala dolžnost do naše samoupravne družbe, kakor tudi problemi, s katerimi se srečujemo mladi.

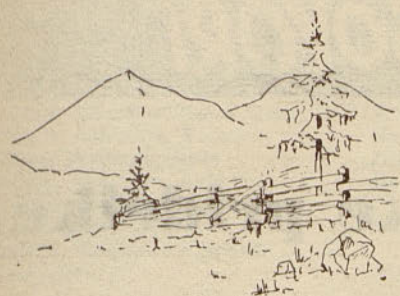
Na ustanovnem sestanku smo izvolili vodstvo organizacije in si zadali program oziroma naloge za leto 1981—82. Prav te naloge, ki smo si jih zadali, naj bi nas mlade še bolj vključile v samoupravljanje in družbeno politično delo. Tako bomo tudi la-

že reševali svoje, kakor tudi

družbene interese in se aktivno lotili reševanja perečih problemov, ki tarejo našo družbo danes. Zavedamo se, da bomo le s trdim in vestnim delom prispevali največji delež k razvoju naše samoupravne družbe.

Z delom in aktivnostjo na vseh področjih bomo skušali dokazati da OO ZSMS Kmetijstva ni le zgolj na papirju, temveč je to aktivna organizacija mladine, ki ve kaj želi in kaj je koristno.

L. J.

OBČANOM SREČNO IN USPEŠNO

NOVO LETO 1982

ŽELIJO

- SKUPŠČINA OBČINE ŽALEC
- IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE ŽALEC
- IN VSE DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

PORTOROŽ

Obveščanje za dobro gospodarjenje

ČETIRTO SREČANJE ORGANIZATORJEV OBVEŠČANJA, UREDNIKOV IN NOVINARJEV V ZDRUŽENEM DELU SLOVENIJE JE BILO 11. IN 12. DECEMBRA.

Uvodoma v srečanje je govoril predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Vinko Hafner o nalogah sindikata in o nalogah obveščanja v združenem delu pri uresničevanju stabilizacije.

Precej je govoril tudi o nalogah sindikatov v zvezi s socialno politiko in socialno varnostjo delavcev. Sindikati se bodo bojevali za popolno in produktivno zaposlenost. Ko je govoril o nekaterih vidikih socialne politike, tako o pokojninskem zavarovanju, socialni varnosti kmetov in ostalih občanov, je poudaril, da bo sindikat vse reševal s stališča delavskega razreda, ga osveščal, da bo sam vodil socialno politiko in s tem svojo socialno varnost.

Popoldansko delo je teklo v treh skupinah.

V prvi smo razpravljali o obveščanju v sindikatih, uresničevanju stališč o obveščanju v združenem delu in sodelovanju z Delavsko enotnostjo. Živahno je potekalo delo v drugi skupini. Govorili smo o racionalizaciji pri izdajanju in tiskanju glasil in biltenov, združevanju tehničnih sredstev, tehničnem urejanju in lekturiranju. O grafičnem oblikovanju glasil in vlogi fotografij je bil govor v tretji skupini. Vtis mnogih je, da se sklepi in predlogi vse prepočasno uresničujejo kljub aktu-

alnim in tehtnim predlogom iz prakse.

Sobotno dopoldne je bilo zelo plodno, saj je tov. Jože Smode natresel kup zanimivih dogodkov iz zunanje in notranje politike in govoril o pomenu objektivnega informiranja delavcev.

Dr. Tomo Korošec, profesor na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani je govoril o novinarskem jeziku, Dušan Gačnik pa o delu Delavske enotnosti in sodelovanju z glasili v združenem delu. Takšnih tem si želimo češče.

Vsakoletna srečanja organizatorjev obveščanja v združenem delu so izredno koristna, saj smo tudi letos načeli številne konkretne teme, izmenjali izkušnje, se pogovorili o minulem, sedanjem in prihodnjem delu in ponovno poudarili, da odgovornost za kakovostno glasilo ni samo stvar uredništva in odbora za obveščanje, ampak poleg številnih faktorjev tudi organov in organizacij zveze sindikatov. Prejšnja srečanja smo združevali z ogledi DO in se konkretno seznanjali s problemi informiranja in sodelovanja s proizvodnjo.

Nad 200 udeležencev si je ob slovesu želelo več sodelovanja in na svidenje na petem srečanju.

Vy

Rekonstrukcija in dograditev hladilnic v celjski mesni industriji v zaključni fazi

S TEHNIČNIM PREGLEDOM RAZŠIRJENIH HLADILNIC V PRIZIDKU, OBNOVLJENIH OBSTOJEČIH HLADILNIC IN EKSPEDITA SVEŽEGA MESA, KI JE BIL 7. 10. 1981 JE PRAKTIČNO ZAKLJUČENA SKORAJ DVELETNA IZGRADNJA HLADILNIC V CELJSKI MESNI INDUSTRIJI.

Pot do novih proizvodnih prostorov je bila dolga in ne lahka. V letih 1975 in 1976 so takratne Mesnine izredno povečale prodajno področje in s tem seveda proizvodnjo svežega mesa in mesnih izdelkov. Kot največji problem tako povečane proizvodnje se je pokazalo pomanjkanje hladilniških zmogljivosti. Takratne hladilniške zmogljivosti so bile vgrajene za proizvodnjo 8.400 ton letne proizvodnje. V letu 1976 pa so Mesnine proizvedle in dale v promet že 12.000 ton svežega mesa in mesnih izdelkov.

Izhajajoč iz predvidenih še večjih potreb po mesu in mesnih izdelkih smo v letu 1976 pristopili k tehnološkim in idejnim gradbenim načrtom za razširitev hladilnic. To načrtovanje je sovpadalo tudi s sporazumom med tremi klavnicami celjskega področja, v katerem je bilo opredeljeno, da ostajajo Mesnine nosilec razvoja klavniške industrije za to področje. Koncept razvoja klavniške dejavnosti je bil zaobsežen v posodobitev celotne linije proizvodnje svežega mesa. To se pravi — posodobiti in povečati je kapacitete klavniških linij, razširitev hladilnice, posodobiti razsek mesa in pripravo mesa za tržišče ter povečati zmogljivosti ekspedita. Z ozirom na to, da so hladilnice in zlasti ekspedit bile izrazito ozko grlo, smo tudi dali prvenstvo zgraditvi hladilnic, razsekovalnice ter ekspedita.

Zaradi obsežnosti projekta, Mesnine niso bile v stanju same izvesti celotne investicije. Zato je bil pripravljen samoupravni sporazum o sovlaganju, ki ga je podpisalo 16 sovlagateljev. Zaradi potrebnega sporazumevanja za so-

vlaganje, ki je zahtevalo znatne napore in nemalo časa, se je projekt časovno zamikal tako, da smo z izgradnjo pričeli v letu 1980 namesto v letu 1979 oziroma 1978.

Glavne značilnosti projekta lahko strnemo predvsem v naslednje:

— hladilnice so kljub prizidku v bistvu samostojen objekt, ki je povezan s starim delom le na prometnih vozliščih — vhod surovine iz klavnice, pripravo blaga za trg in ekspedit,

— objekt ima tri etaže, katerih vsaka ima ca. 700 m² tlorisne površine,

— s tem objektom smo zaključili tudi obnovo in povečanje kompresorske postaje ter trafo postaje,

— sistem hlajenja ustreza sodobnim zahtevam tehnologije,

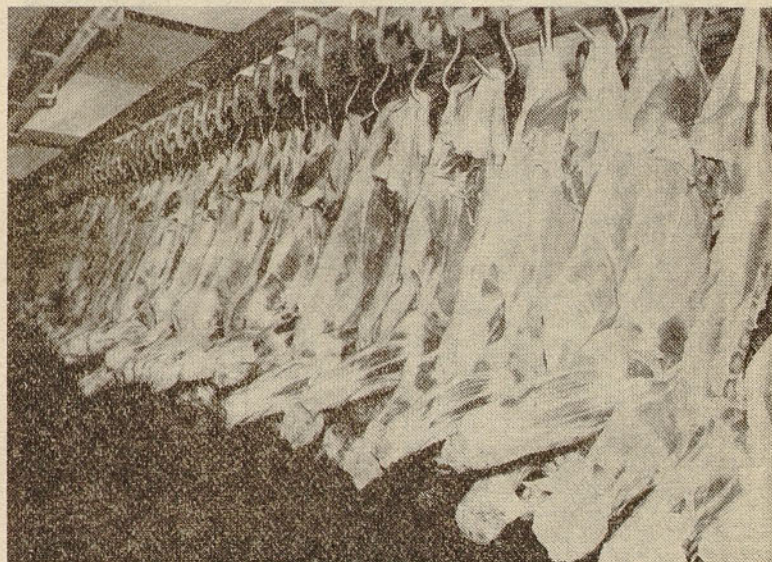
— s povečanim ekspeditom je možen istočasen pretok blaga v obe smeri — izdajanje blaga za kupce ter prevzem blaga od dobaviteljev.

Še ena bistvenih značilnosti tega objekta je to, da je celotna oprema z izjemo nekaj avtomatike, domače proizvodnje. Do sedaj se je večina te opreme uvažala.

Glavni izvajalec del je bil Ingrad Celje s soizvajalci, za posamezna področja. Izvajalec izolacijskih del je bila Izolirka Ljubljana, hladilnih naprav Termomehanika Zagreb in transportne opreme Avtokovinar Škofja Loka.

Na objektu je potrebno, gledano na ugotovitve ob tehničnem pregledu, odpraviti nekatere pomanjkljivosti, ta čas pa teče poskusno obratovanje in regulacija vseh naprav.

Ivan Goličnik, mag. živil. tehn.

Pogled v eno od komor nove hladilnice

 hmeljar

MILAN DOLINAR dipl. inž.

Tekmovanje hmeljarjev za visoke pridelke hmelja v letu 1980

Družabni večer slovenskih hmeljarjev, ki je bil 14. novembra v dvorani Hmezd Zalec predstavljen zaradi dneva žalovanja od 12. 8. 1981 na ta dan. Takrat bi morali podeliti priznanja in nagrade, zato smo to opravili sedaj. Poročilo o rezultatih tekmovanja z rezultati do 10. mesta sem podal jaz.

Že tretje leto ob »DNEVU HMELJARJEV« smo podelili nagrade in priznanja za dosežke v hmeljarski proizvodnji. Podeljujemo jih posameznikom-kooperantom in kolektivom oziroma strojnim skupnostim po TZO, za največje pridelke po sortah in skupne pridelke. Nagrade so res simbolične, so pa na drugi strani spodbuda za nadaljnje uspešno hmeljarjenje, slabšim hmeljarjem pa dokaz, da se da z marljivim delom doseči kasneje na-

vedene rezultate. Res je, da vsi hmeljarji nimajo enakih talnih pogojev, s pravočasnimi opravili, dosledno nego in pravilnim gnojenjem lahko dosežejo več kot sicer.

Obžalujemo, da smo morali nekatere dobre pridelovalce hmelja izločiti iz tekmovanja zaradi netočnih podatkov, nadalje zaradi poškodb po toči in viharju, kar določajo pogoji tekmovanja. Nadalje obžalujemo tudi, da se nekateri znani, dobri hmeljarji niso hoteli vključiti v tekmovanje. Za v bodoče je že podan predlog, da naj bi iz vseh enot in kooperantov zbrali podatke in jih avtomatično vključili v tekmovanje brez predhodne prijave.

V tekmovanje sorte savinjski golding se je prijavilo 46 kooperantov, v izbor jih je prišlo samo 30, zaradi že navedenih propozi-

cij. Za sorto aurora se je prijavilo 31 kooperantov, v izbor jih je prišlo 22, za sorto atlas prijavljenih 17 kooperantov, v izboru samo 12, za sorto apolon prijavljeni 4, v izboru so ostali samo trije.

Delovnih organizacij ali delovnih enot ali strojnih skupnosti, ki tekmujejo kot kolektivi z nad 10 ha hmelja je bilo prijavljenih samo 14, v konkurenco jih je prišlo le 13. Obžalujemo spet, da manjkajo med njimi DO izven Savinjske doline in TZO v KZ Savinjska dolina, razen TZO Braslovče, ki zaseda 9. mesto.

Razmeroma ugodna letina 1980 je dala najboljšega tekmovalca pri sorti savinjski golding z 2.182 kg/ha, do najnižjega 1.265 kg, kar je razlike 917 kg/ha, verjetno obe navedeni številki nista najvišji in najnižji, kar kaže, da bi se dalo za boljše uspehe doseči dosti več s pridnostjo, pravočasnostjo, gnojenjem itd., kar dejansko dosežemo.

Pri sorti aurora je stanje drugačno. Najboljši pri sorti aurora odstopa od najboljšega pri savinjskem goldingu kar za 731 kg/ha. Najboljši pridelovalec au-

rore je dosegel 2.913 kg/ha, devetnajsti, kolikor se jih je prijavilo, pa 1.387 kg/ha, kar je razlika za 1.526 kg/ha. Tudi v tem primeru vidimo možnost sorte, ki je odvisna od pridnih rok in pogojev.

Pri sorti atlas je najboljši pridelovalec z 2.570 kg/ha, a najslabše od 12 s 1.430 kg/ha, kar je razlika 940 kg/ha z isto ugotovitvijo kot za prej navedeni sorti (človek, zemlja).

Pri apolonu od najvišjega pridelka 2.176 do najnižjega 1.783 je razlike 393 kg/ha, tekmovali so le 4 tekmovalci.

Nagrade so podelili: Vinko Kolenc, predsednik skupščine poslovnih skupnosti za hmelj SRS, predsednik IO PS za hmeljarstvo Edi Omladič in Vlado Kralj. Plakete so prejeli za tretje, drugo in prvo mesto za posamezne sorte in DE, prvoplasirani pa poleg zlate plakete še denarne nagrade.

Kolektivne nagrade za 1. mesto 6.000 din, za 2. mesto 4.000 din in za 3. mesto 2.000 din, dočim so bile za kooperante podeljene denarne nagrade samo za 1. mesto po kultivarjih v znesku 2.000 din.

Posebej ne navajamo, komu so pripadle plakete in denarne nagrade, ker je razvidno iz navedenega vrstnega reda po sortah in kolektivih:

SAVINJSKI GOLDING

	kg/ha
1. Ribič Ivan, Roje, TZO Šempeter	2.182
2. Kuder Terezija, Vrbje, Gotovlje	2.113
3. Rupnik Franc, Vrbje, Gotovlje	2.093
4. Piki Jože, Roje, Šempeter	2.015
5. Lesjak Milan, Ojstriška vas, Tabor	1.975
6. Krajnc Martin, Kapla, Vransko	1.963
7. Pustoslemšek Franc, Kapla, Vransko	1.953
8. Mežnar Ivan, Kapla, Vransko	1.930
9. Zgank Ivan, Roje, Šempeter	1.925
10. Golavšek Adi, Migojnice, Gotovlje	1.923

AURORA

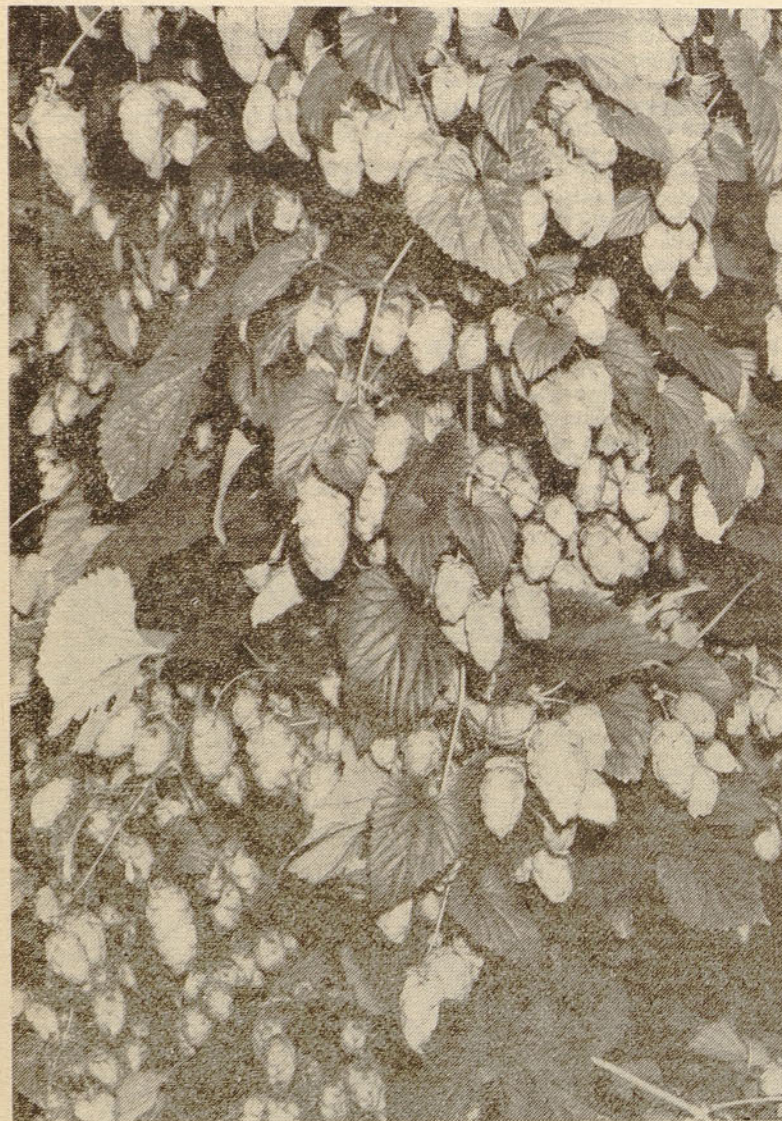
1. Ježovnik Viki, Podvin, Polzela	2.913
2. Rojnik Jože, Poljče, Braslovče	2.547
3. Mahor Franc, Parižlje, Braslovče	2.854
4. Zagoričnik Vinko, Podvin, Polzela	2.800
5. Rupnik Franc, Vrbje, Gotovlje	2.778
6. Brežnik Franc, Podlog, Šempeter	2.777
7. Hrovat Julij, Podvin, Polzela	2.691
8. Roter Slavko, Prekopa, Vransko	2.658
9. Zagoričnik Ivan, Podlog, Šempeter	2.523
10. Prislani Viki, Parižlje, Braslovče	2.390

ATLAS

	kg/ha
1. Ocvirk Vinko, Prekopa, Vransko	2.570
2. Rojnik Jože, Poljče, Braslovče	2.547
3. Rupnik Franc, Vrbje, Gotovlje	2.480
4. Mahor Franc, Parižlje, Braslovče	2.468
5. Florjan Karl, Prekopa, Vransko	2.191
6. Kuder Terezija, Vrbje, Gotovlje	2.158
7. Cajhen Ivan, Polzela, Polzela	2.059
8. Serdoner Peter, Parižlje, Braslovče	2.023
9. Cokan Viki, Roje, Šempeter	2.003
10. Prislani Vili, Parižlje, Braslovče	1.932

APOLON

1. Farčnik Karl, Prekopa, Vransko	2.176
2. Cokan Vinko, Roje, Šempeter	1.906
2. Podlunšek Jakob, Ločica, Polzela	1.783

Lani je hmelj izredno dobro obrodil

Organizacija: TZO	Vodja enote	kg/ha
1. TOZD Hmezad, Petrovče, Drešinja vas	Kuder Tone	2.307
2. TOZD Hmezad, Novo Celje	Turnšek Jože	2.167
3. TOZD Hmezad, Vojnik	Kampoš Anton	1.977
4. TOZD Hmezad, Roje	Lešnik Zvone	1.869
5. TOZD Hmezad, Arja vas	Bogatin Ivan	1.820
6. TOZD Hmezad, Latkova vas, Šentrupert	Marguč Ivan	1.761
7. TOZD Hmezad, Petrovče, Šempeter	Antloga Hugo	1.761

V letu 1980 sta bila kar dva primera, ko sta se tekmovalca pojavila dvakrat na podelitvi plakete, to sta: Franc Rupnik iz Vrbja, ki je dosegel 3. mesto pri savinjskem goldingu in enako pri atlasu; Rojnik Jože iz Poljč za 2. mesto pri aurori in 2. mesto pri atlasu. Obema iskrene čestitke. Iz tega sledi, da ni nujno, da je najboljši pri eni sorti, pač pa je hmeljar od nog do glave. Tov. Rupnik je imel pripombo, da so podatki netočni in plakete za 3. mesto pri savinjskem goldingu ni hotel sprejeti, ker bi po njegovem moral biti na 2. mestu.

Tako bomo v letu 1981 vključili v tekmovanje za visoke pridelke hmelja po TZO avtomatično 5 do 7 najboljših hmeljarjev z nad 1 ha hmelja ne glede na prijavo in kolektive z nad 10 ha ne glede na sorte.

ZIVINOREJSKO VETERINARSKI ZAVOD CELJE

Ugotavljanje suhe snovi in hranilne vrednosti v koruzni silaži

I. a) Ugotavljanje suhe snovi (SS) ob pripravi silaže:

oblikovati kepo silažne mase v rokah ter ca. 1 minuto stiskati (koruza rezana s sil. kombajni)
pod 25 % SS = iz kepe iztisnemo rastlinski sok
25—35 % SS = kepa obdrži obliko, ni več prisoten rastlinski sok
prek 35 % SS = kepa razpade

b) pri gotovi silaži: ocenitev

»sušenje v pečici« = 1.000 g silažne mase sušiti pri srednji temperaturi eno uro, za tem ponovno tehtati
Izguba v teži = vsebnost vode. Ta vzorec vsebuje še vedno ca. 10 % vode.

Primer:

1.000 g silaže	izguba vode	700 g
700 g izguba vode	+ 10 ostanaka vode	30 g
300 g ostanek suhe snovi	vsebnost vode	730 g = 73 %
30 g 10 % — še vode	SS-suha snov	270 g = 27 %
Skupaj =		1.000 g ali 100 %

M. Določitev hranilne vrednosti vzorca (po dr. F. Grosu)

a) za ugotovitev približne škrobne vrednosti koruzne silaže se lahko poslužimo z naslednjo formulo:

ŠV — škrobna vrednost ŠV/kg koruz. sil. = SS (%) × 6,4 — 10

Primer: vzorec ima 27 % SS

$$27 \times 6,4 = 172,8$$

$$- 10,0$$

$$162,8 = \text{ca. } 163 \text{ ŠV (v kg)}$$

b) Za približno ugotavljanje surovih proteinov (beljakovin) v vzorcu koruzne silaže se poslužujemo naslednje formule:

% preb. beljakovin/kg koruz. sil. = SS (%) × 0,35 + 0,33

primer:

$$(\text{vzorec koruz. sil. ima } 27 \% \text{ SS}) 27 \times 0,35 = 0,945$$

$$+ 0,330$$

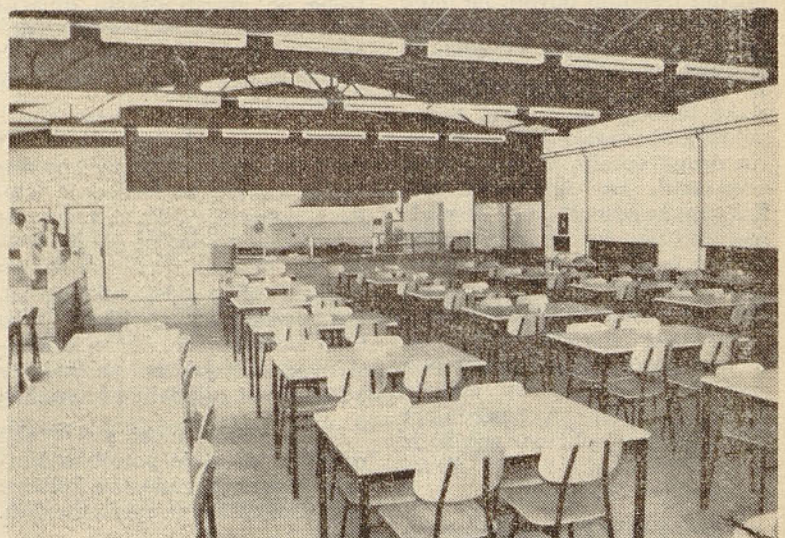
$$1,275 \% = 12,75 \text{ g/kg}$$

Sestavil:

Mirko Pristovšek
ing. agr.

od											
25 %			26 %			27 %			28 %		
Količina silaže kg	SS	Preb. belj. v g	SV	SS	Preb. belj. v g	SV	SS	Preb. belj. v g	SV	SS	Preb. belj. v g
1	0,25	12,0	151	0,26	12,0	157	0,27	13,0	163	0,28	13,0
2	0,50	24,0	302	0,52	25,0	314	0,54	26,0	326	0,56	26,0
3	0,75	36,0	453	0,78	37,0	471	0,81	38,0	489	0,84	39,0
4	1,00	48,0	604	1,04	50,0	628	1,08	51,0	652	1,12	52,0
5	1,25	61,0	755	1,30	62,0	785	1,35	64,0	815	1,40	66,0
6	1,50	73,0	906	1,56	74,0	942	1,62	77,0	978	1,68	79,0
7	1,75	85,0	1.057	1,82	87,0	1.099	1,89	90,0	1.141	1,96	92,0
8	2,00	97,0	1.208	2,08	99,0	1.256	2,16	102,0	1.304	2,24	105,0
9	2,25	109,0	1.359	2,34	112,0	1.413	2,43	115,0	1.467	2,52	118,0
10	2,50	121,0	1.510	2,60	124,0	1.570	2,70	128,0	1.630	2,80	131,0
11	2,75	133,0	1.661	2,86	136,0	1.727	2,97	141,0	1.793	3,08	144,0
12	3,00	145,0	1.812	3,12	149,0	1.884	3,24	154,0	1.956	3,36	157,0
13	3,25	157,0	1.963	3,38	161,0	2.041	3,51	166,0	2.119	3,64	170,0
14	3,50	169,0	2.114	3,64	174,0	2.198	3,78	179,0	2.282	3,92	183,0
15	3,75	182,0	2.265	3,90	186,0	2.355	4,05	192,0	2.445	4,20	197,0
16	4,00	194,0	2.416	4,36	198,0	2.512	4,32	205,0	2.608	4,48	210,0
17	4,25	206,0	2.567	4,42	211,0	2.669	4,59	218,0	2.771	4,76	223,0
18	4,50	218,0	2.718	4,68	223,0	2.826	4,86	230,0	2.934	5,04	236,0
19	4,75	230,0	2.869	4,94	236,0	2.983	5,13	243,0	3.097	5,32	249,0
20	5,00	242,0	3.020	5,20	248,0	3.140	5,40	256,0	3.260	5,60	262,0
21	5,25	254,0	3.171	5,46	260,0	3.297	5,67	269,0	3.423	5,88	275,0
22	5,50	266,0	3.322	5,72	273,0	3.454	5,94	282,0	3.586	6,16	288,0
23	5,75	278,0	3.473	5,98	285,0	3.611	6,21	294,0	3.749	6,44	301,0
24	6,00	290,0	3.624	6,24	298,0	3.768	6,48	307,0	3.912	6,72	314,0
25	6,25	303,0	3.775	6,50	310,0	3.925	6,75	320,0	4.075	7,00	328,0

29 %			30 %			31 %			32 %		
Količina silaže kg	SS	Preb. belj. v g	SV	SS	Preb. belj. v g	SV	SS	Preb. belj. v g	SV	SS	Preb. belj. v g
1	0,29	14,0	176	0,30	14,0	182	0,31	14,0	189	0,32	15,0
2	0,58	27,0	352	0,60	28,0	364	0,62	28,0	378	0,64	29,0
3	0,87	41,0	528	0,90	41,0	546	0,93	43,0	567	0,96	44,0
4	1,16	54,0	704	1,20	55,0	728	1,24	57,0	756	1,28	58,0
5	1,45	68,0	880	1,50	69,0	910	1,55	71,0	945	1,60	73,0
6	1,74	81,0	1.056	1,80	83,0	1.092	1,86	85,0	1.134	1,92	87,0
7	2,03	95,0	1.232	2,10	97,0	1.274	2,17	99,0	1.323	2,24	102,0
8	2,32	108,0	1.408	2,40	110,0	1.456	2,48	114,0	1.512	2,56	116,0
9	2,61	122,0	1.584	2,70	124,0	1.638	2,79	128,0	1.701	2,88	131,0
10	2,90	135,0	1.760	3,00	138,0	1.820	3,10	142,0	1.890	3,20	145,0
11	3,19	149,0	1.936	3,30	152,0	2.002	3,41	156,0	2.079	3,52	160,0
12	3,48	162,0	2.112	3,60	166,0	2.184	3,72	170,0	2.268	3,84	174,0
13	3,77	176,0	2.288	3,90	170,0	2.366	4,03	185,0	2.457	4,16	189,0
14	4,06	189,0	2.464	4,20	193,0	2.548	4,34	199,0	2.646	4,48	203,0
15	4,35	203,0	2.640	4,50	207,0	2.730	4,65	213,0	2.835	4,80	218,0
16	4,64	216,0	2.816	4,80	221,0	2.912	4,96	227,0	3.024	5,12	232,0
17	4,93	230,0	2.992	5,10	235,0	3.094	5,27	241,0	3.213	5,44	247,0
18	5,22	243,0	3.168	5,40	248,0	3.276	5,58	256,0	3.402	5,76	261,0
19	5,51	257,0	3.344	5,70	262,0	3.458	5,89	270,0	3.591	6,08	276,0
20	5,80	270,0	3.520	6,00	276,0	3.640	6,20	284,0	3.780	6,40	290,0
21	6,09	284,0	3.696	6,30	290,0	3.822	6,51	298,0	3.969	6,72	305,0
22	6,38	297,0	3.872	6,60	304,0	4.004	6,82	312,0	4.158	7,04	319,0
23	6,67	311,0	4.048	6,90	317,0	4.186	7,13	327,0	4.347	7,36	334,0
24	6,96	324,0	4.224	7,20	331,0	4.368	7,44	341,0	4.536	7,68	348,0
25	7,25	338,0	4.400	7,50	345,0	4.550	7,75	355,0	4.725	8,00	363,0

Jedilnica obrata družbene prehrane KK Šmarje

Kako bomo gnojili z mineralnimi gnojili v prihodnjem letu?

Trenutno je na zalogi dovolj umetnih gnojil. Dobri gospodarji se že oskrbujejo z njimi, čeprav izbira teh gnojil ni najboljša. Tu in tam zmanjka dušičnih gnojil (KAN in UREA), od mešanih gnojil je pa trenutno na razpolago cela vrsta gnojil za jesensko-zimsko osnovno gnojenje. V kmetijskih preskrbah je pa mogoče najti tudi že razne mešanice s povdarnim dušikom. Ena od takih mešanic je NPK 17:8:9, ki dobro služi kot prvo gnojilo za dognojevanje, seveda, če popreje ni bilo dano dosti osnovnih gnojil (P in K).

Na republiški koordinaciji za oskrbo in razdelitev mineralnih gnojil so zbrali od direktnih potrošnikov potrebe po gnojilih za leto 1983. Iz teh navodil se vidi, da so kmetijske organizacije smelo načrtovale porabo gnojil. Koordinacijski odbor je pa še posamezne postavke povečal, ker je smatral, da, če hočemo realizirati plan pridelave hrane, moramo prodati dosti več gnojil kot dosedaj. S to akcijo naj bi porabili cca 30% več gnojil kot do sedaj. Prav tako se je v Sloveniji pričela akcija večjih melioracij, ki bodo tudi porabile dosti gnojil. Posamezne kmetijske organizacije tudi načrtujejo večjo intenzifikacijo gnojenja svojih površin.

Ko planiramo tako povečanje porabe gnojil, se nam takoj vsili vprašanje, ali bo možno plan realizirati vsled vedno dražjih gnojil in drugo vprašanje, kje bomo dobili dovolj deviznih sredstev za zagotovitev bodisi surovin, bodisi že gotovih gnojil.

Na prvo vprašanje ni težko odgovoriti. Sami vemo, da z večjo porabo gnojil dobimo večje in cenejše pridelke. Pri velikih pridelkih se procent gnojila kot repromateriala zmanjšuje, ne glede na njihovo trenutno ceno. Da bomo v bodoče še dražje plačevali ta iskani repromaterial, nam mora biti tudi jasno, saj moramo vse osnovne surovine uvažati in plačevati v trdni valuti. Dušik, ki ga dobivamo iz zraka in ga imamo trenutno dovolj, ne more bistveno vplivati na ceno, kajti da se iz zraka dobi granulati je potrebno ogromno energije bodisi v obliki plina ali elektrike. Kako pa stojimo pri nas z razpoložljivo energijo, je itak znano. Na drugo vprašanje je že težko odgovoriti, kaj šele realizirati. Kot sem že omenil, je dejstvo, da moramo ves repromaterial uvažati, to je K-sol, osnovne fosfate, fosfor za kislino, itd. Prav tako smo pri proizvodnji gnojil vezani na uvoz energije (plina). Iz bilance potreb po mineralnih gnojilih je moč videti, da bo Slovenija dobila v naslednjem letu manjše količine gnojil iz INE Kutina, ki je tudi glavni oskrbovalec Slovenije.

V drugi polovici leta bodo prišle tudi nove količine gnojil iz

novozgrajene tovarne v Kutini (kapaciteta novih 1.300.000 t). Planira se, da bo od te količine Slovenija dobila 200.000 t gnojil (UPK, KAN in UREA). Pri letošnji proizvodnji gnojil v Kutini (stara tovarna) je dejstvo, da smo proizvodnjo forsirali in da je remont tovarne gnojil zelo kratek (običajno 40 dni, letos samo 20 dni) in da bo potrebno v naslednjem letu remont podaljšati. To bo vzelo dosti časa in tudi denarja, pridelane količine gnojil se bodo zmanjšale.

V letošnjem letu bo INA iz Kutine skoraj v celoti izpolnila svoje obveze. Za naslednje leto bomo obveze skušali čimbolj realizirati. Ta realizacija ni odvisna samo od nas proizvajalcev gnojil. Tu je še dosti vprašanj in to takih, ki lahko vplivajo na izdobljene količine. Na prvem mestu je zagotovitev deviznih sredstev za repromateriala. Republika Slovenija mora za zahtevani kontingent zagotoviti določeno količino deviznih sredstev. To vprašanje smo hoteli rešiti na zveznem nivoju. Predloženo je bilo, da naj bi se devize za tovrstne surovine zbirale po istem ključu kot v bodoče za nafto. Predlog je bil kategorično odbit in devizna sredstva si moramo ustvarjati sami z izvozom gnojil, (zaradi tega jih bo za domačega potrošnika manj) in z dogovarjanjem s posameznimi republikami ali gospodarskimi organizacijami za odstop deviznih sredstev.

Vprašanje uvoza gotovih gnojil je tudi še aktualno, vendar cena le-teh je že v začetku letošnjega leta bila nesorazmerna proti domačim.

Prav tako v naslednjem letu čaka porabnika gnojil še druga obveza. Po predlogu naj bi kmetija sovlagala dinarska sredstva v nove investicije, ki pa niso poceni. Teh investicijskih sredstev naj bi Slovenija poskrbela v naslednjem letu cca 400 milijard starih dinarjev. Vsi vemo, kaka je akumulacija kmetijstva in prav tako so nam poznane potrebe po investicijskem dinarju v posameznih kmetijskih organizacijah. To je trenutno nerešljivi problem, ki se bo moral rešiti v naslednjem letu.

Vse te potrebe in obveznosti nam govorijo, da se moramo dobro pripraviti za naslednje leto. Prva naloga je, da si zagotovimo dovoljne količine gnojil, druga, da bi dobili ta gnojila po kolikor toliko dostopnih cenah. Posamezne cene gnojil niti niso tako zastrašujoče, če se kmetijskim proizvajalcem priznajo v končni ceni njihovih proizvodov.

Na tem mestu bi prav tako povdarnil, da si je potrebno čimprej zagotoviti zadostne količine tega dragocenega repromateriala.

dipl. inž. Jože Rojnik

Januar je čas kolin, ki postaja zaradi visokih cen prašičev vedno bolj dragocen

Zanimivost iz računalniškega centra

Računalniški center Hmezada obdeluje podatke za vsa važnejša področja poslovnih procesov SOZD: nabava, proizvodnja in prodaja z vsemi spremljajočimi vrstami evidence. Skozi računalnik gre ogromno število podatkov, ki jih je treba obdelati in obdelane posredovati odgovornim službam v TOZD v obliki preglednic ali izpisanih obrazcev. Računalniški center pri tem opravlja veliko delo. Velika pa je tudi poraba papirja, saj vse izdelke v končni fazi prikaže v pisni obliki.

Podatki o porabi raznih vrst papirja za november 1981 so naslednji:

	listov
— papir večji format (A3)	23.891
— papir navadni format (A4)	47.306
— računi za blago storitev	9.975
— obračunski listi za OD	8.453
— obračunski listi odkupa mleka	3.827
— prenosni nalogi	4.158
— položnice	6.512
— drugi obrazci	18.600
SKUPAJ	123.082

Povprečno je Računalniški center porabil v novembru 5.350 listov in obrazcev na dan. Res je, da je bil november zaradi priprave dokumentacije za uskladitve terjatev s poslovnimi partnerji

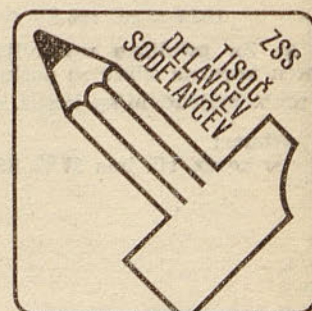
nadpovprečen, nikakor pa ni bil rekorden, saj je v mesecih, ko izdelujemo periodične obračune, poraba papirja še večja.

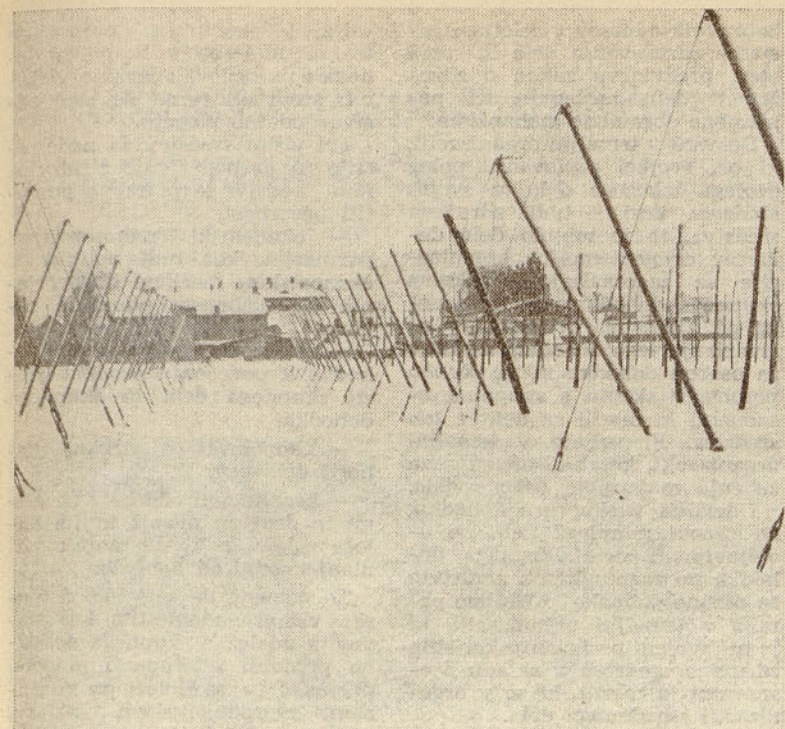
Vzrokov za tako veliko porabo papirja je več. Glavni so tile:

- velika množica podatkov,
- veliko število organizacijskih enot (samo Hmezad ima 53 TOZD DSSS in enovitih DO, RC pa obdeluje podatke še za prek 30 tu jih koristnikov),
- značaj izpisa podatkov na računalniku.

Ne glede na to, da so podatki in informacije, ki jih dobijo koristniki računalniških obdelav potrebni, bi bilo prav, da bi intenzivneje razmišljali o tem, kako z manj papirja dobiti enakovredne podatke.

T. G.

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu praznuje letos tridesetletnico obstoja in dela

Kam z gnojevko?

Zelo pogosta vprašanja hmeljarjev, ki so tudi živinorejci in ki imajo sodobno urejene hleve na odplakovanje in nimajo več »trdega« gnoja, kam z gnojevko preko celega leta, ko so zmogljivosti jam premajhne. Uporaba gnojevke na travinju in prostih njivah je zelo omejena z ozirom na možnosti časa in količin uporabe. Hmeljišča imajo v tem primeru prednost, ko lahko praktično vozimo gnojevko kadarkoli z manjšimi omejitvami od maja do junija, ko opravljamo ročno delo in ko rastlina še ni dorasla. Prednost uporabe gnojevke v hmeljiščih je tudi v tem, da precej pogosto kultiviramo, osipamo in branamo, kar zmanjšuje izgube, zlasti dušika.

Jesensko, zimsko in zgodnje-pomladansko polivanje z gnojevko, kar se dušika tiče, je vrženo v stran. Takrat ne obdelujemo, dušik se izgubi tako v zrak kot v podtalnico, zato ta del dušika za pridelek lahko »odpišemo«. Pri tem pa moramo upoštevati, da smo z gnojevko v prej navedenem obdobju dodali tlem organsko snov, kalij in manj fosfor, pa tudi mikroelemente, kar lahko razberete iz priloženih rezultatov analiz gnojevke.

Nadalje je možna uporaba gnojevke tudi v času vegetacije hmelja, ko hmeljna rastlina doseže 4 m. V tem obdobju, t.j. po 20. juniju, lahko gnojevka pade tudi

na rastline, sprva do 0,5 m višine, kasneje do 1,6 m, t.j. do višine, ko ga ob strojnem obiranju režemo.

Preizkušali smo vpliv gnojevke na rast in pridelek hmelja. Uporabljali smo jo v skupni količini največ 90 m³/ha trikrat na leto, in sicer v jeseni ali zgodaj spomladi in dvakrat v vegetaciji (junij, julij). Pokazalo se je, da je v zadnjih letih bil pridelek ob uporabi gnojevke nekoliko višji od kontrole, kar je normalna obdelava z uporabo mineralnih gnojil, da pa so tudi leta, ko je bil pridelek nižji od kontrole. Smatramo, da je poleg zadostne količine hranil dodanih z gnojevko v posameznih letih premalo ob upoštevanju talnih in še posebej vremenskih razmer (padavine).

Z ozirom na kemično analizo gnojevke smo ob uporabi 90 m³/ha dodali v letu 1981 242 kg N, 73 kg P 205 in 312 kg K 20, kar kaže, da je dušika bilo že dovolj ali preveč, fosfora premalo, kalija dovolj ali preveč, kot pa že omejeno, je vprašljiv izkoristek dušika.

Za tiste, ki gnojevko imajo, podajamo podatke o analizi nerazredčene gnojevke v KZ Ledina — Solvenj Gradec, da boste lahko približno ugotovili ali ocenili lastno gnojevko. Rezultati so različni, odvisni od razredčitve, od krmnega obroka, prehrane živali in kategorije živali.

Leto	1980		1981			
Določitev/datum	6. 3.	21. 6.	14. 7.	26. 3.	12. 6.	23. 7.
% sušine	10,25	12,22	10,95	8,10	8,77	10,66
% N ₂	0,28	0,33	0,23	0,22	0,33	0,24
% P ₂ O ₅	0,08	0,25	0,09	0,10	0,05	0,07
% K ₂ O	0,20	0,31	0,46	0,30	0,44	0,64
% MgO	—	0,17	0,11	—	—	—
% CaO	0,10	0,14	0,06	0,05	0,05	0,04
pH	7,00	7,12	6,98	6,70	7,67	6,30

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na % sušine, ki je organska snov podobna »trdemu gnoju«, kar v vsakem primeru vpliva na fizikalne lastnosti tal, tudi humusa v tleh, pa tudi na Mg in Ca ne pozabimo.

Delovanje gnojevke ima poleg osebnosti hranil še herbicidno delovanje, ko z njo uničujemo zlasti širokolistne plevela in spodnje zalistnike, ki bi jih sicer morali odstranjevati ročno. Ni še ugotovljeno, kako vpliva večkratna uporaba gnojevke v večjih količinah na onesnaževanje podtalne vode.

Smrad ob uporabi izključujemo. Na vsak način pa gnojevka na lahkih tleh zelo hitro pride v podtalnico, kar je lahko kritično na vodnih rezervatih za pitno vodo (primer Levec in okolica).

Skupne letne količine bi lahko bile večje, vendar ob enkratni uporabi ne večje od 30 m³/ha. V času mirovanja oktober—marec lahko polivamo večkrat, vendar nikoli preko 50 m³/ha. Lahko se zgodi, da deluje gnojevka kot to talni herbicid.

Milan Dolinar, dipl. inž.

Gostinstvo-turizem v zaostrenih pogojih gospodarjenja

V procesu izvajanja politike ekonomske stabilizacije se je znašla Gostinsko-turistična dejavnost v zelo neugodnem položaju. Številni stabilizacijski ukrepi imajo za to dejavnost prav nasprotno učinke, kar se odraža v splošnem poslabšanju gospodarjenja vseh gostinsko-turističnih organizacij širom Slovenije. Le redke so delovne organizacije, kjer ni čutiti upadanja fizičnega obsega poslovanja, oziroma celotnega prometa.

V Sloveniji so se izgube v tej dejavnosti v primerjavi z devetimi meseci preteklega leta povečale kar za 87,5 % in znašajo 67.455 tisoč dinarjev. Izgube v gostinstvu in turizmu predstavljajo 2,25 % izgub v celotnem gospodarstvu, medtem je delež celotnega prihodka 2 %. Z izgubo je po tretjem tromesečju zaključilo kar 23 organizacij združene-ga dela oziroma TOZD.

Vzroke za takšno stanje je treba iskati predvsem v:

— zmanjšanju kupne moči domačih gostov, ob znižanju realnih OD ter na drugi strani povečanje življenjskih stroškov.

— stabilizacijskih ukrepov, ki se izredno odražajo v zmanjševanju poslovnega, tranzitnega in izletniškega turizma.

Ob rob temu nastopa še kup drugih negativnih momentov, ki neposredno vplivajo na rezultate poslovanja in sicer:

— problemi oskrbe s surovinami in materiali za pripravo hrane,

— neusklajena rast prodajnih in nabavnih cen;

— povečanje prometnega davka, ki se ni moglo v celoti prenesti na potrošnike in je del tega bremena dohodek delovnih organizacij;

— neugodni kreditni pogoji;

— neusklajena rast regresa pri družbeni prehrani za prehrano v primerjavi s prodajno ceno zmanjševanje števila obrokov;

— neustrezna organiziranost dela v določenih DO;

— premajhna produktivnost;

— nizki OD zaposlenih v gostinstvu in turizmu;

— ob vsem pa tudi premalo kvalitete storitve.

Z vidika pospeševanja razvoja gostinsko-turistične dejavnosti ter izboljšanja gospodarjenja in hkrati s tem akumulativne in reproduktivne sposobnosti bi bilo potrebno, na republiki in v občinah, sprejeti predvsem na-

slednje ukrepe (predlog splošnega združenja gostinstva in turizma pri GZS):

— znižati stopnjo in spreminiti osnovo za obračun nekaterih obveznosti iz dohodka;

— odstopiti OZD s področja gostinstva in turizma del sredstev, ki se ustvarijo s prometnim davkom pri prodaji alkoholnih in brezalkoholnih pijač na podlagi ustvarjenega deleža deviznega prihodka v celotnem prihodu in znižati višino prometnega davka;

— zagotoviti nemoteno preskrbo s prehranbenimi proizvodi, pijačami ter nujno opremo in rezervnimi deli iz uvoza;

— v okviru politike diferenciranih obrestnih mer zagotoviti višino obrestne mere skladno z možnostmi vračanja investicijskih kreditov v odvisnosti od položaja panoge;

— zagotoviti dobo odplačil kreditov, ki ne sme biti krajše od 15 let;

— pri ceni električne energije dati gostinskim in turističnim objektom status velikih potrošnikov;

— iz režima neposredne kontrole cen izzeti cene gostinskih in turističnih storitev, ki se že doslej oblikujejo po pogojih tržišča.

Seveda se ob vsem tem ne sme pozabiti na naloge znotraj delovnih organizacij, ki morajo biti usmerjene predvsem v izboljšanje organizacije dela, ekonomičnosti poslovanja, produktivnosti dela in kvalitete storitev, ter poostriži notranjo kontrolo za izvajanje sprejetih predpisov in ukrepov.

Ob upoštevanju vseh navedenih ukrepov in problemov lahko povzamemo zaključek, da bo terjalo obdobje, stagnacije v celotnem gospodarstvu, za gostinsko dejavnost izredno velike napore v premagovanju vseh težav in, da brez razumevanja širše družbene skupnosti, slednjih ne bomo uspeli premagati.

Miloš Frankovič

OGLAS

Kupim opremo za železno hmeljsko sušilnico veliko 16 m².

LUDVIK MEKLAV,
63313 POLZELA
Dobnič 15

 hmeljar

IZHODIŠČA ZDRUŽEVANJA DELA IN SREDSTEV NA OSNOVI SKUPNEGA PRIHODKA IN SKUPNEGA DOHODKA

DELITEV SKUPNEGA DOHODKA

Udeležbo v skupaj ustvarjenem dohodku delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ustvarjajo kot udeležbo v skupnem dohodku, to je v procesu njegove delitve.

Temeljna organizacija, ki vlagaja svoja sredstva v drugo temeljno organizacijo, ima pravico do vračila teh sredstev ali na osnovi anuitet in obresti v dogovorjenih rokih ali na osnovi udeležbe v skupnem dohodku, ki ji zagotavlja vračilo sredstev z določenim nadomestilom za gospodarjenje z odstopljenimi sredstvi. Ko so vložena sredstva »amortizirana«, temeljna organizacija, ki je vložila ta sredstva, izgubi vsako pravico do teh sredstev in do temeljne organizacije, v katero je vložila svoja sredstva.

Takšni odnosi med temeljnimi organizacijami omogočajo:

Sistem razširjene reprodukcije se odvija svobodno in samoupravno, brez pomembnejšega vmešavanja države v notranje odnose;

V tem procesu se onemogoči možnost nastajanja kapitalistične ali kakšne druge oblike izkoriščanja.

Podobno kot pri udeležbi v skupnem prihodku določajo delavci v temeljnih organizacijah pri udeležbi v skupnem dohodku medsebojne odnose s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev, s katerim se urejajo predvsem:

— cilji združevanja,

vloženim minulim in živim delom.

Udeležba v skupnem dohodku na osnovi tekočega dela se ugotavlja na podlagi prispevka delavcev v temeljni organizaciji, ki koristi združena sredstva, pri ustvarjanju tega dohodka z njihovim tekočim delom, tj. proizvodom. Neodvisno od načina združevanja dohodka in porekla družbenega dohodka, ki je vložen v delo in razvoj temeljne organizacije, se morajo zagotavljati delavcem, v čigar temeljno organizacijo je vložen dohodek, naslednje pravice:

V pogledu pogojev pridobivanja dohodka morajo biti v enakopravnem položaju z delavci drugih temeljnih organizacij, s katerimi združujejo delo in sredstva.

Koristijo se enake osnove in merila pri razporejanju skupno ustvarjenega dohodka.

Samostojno razpolagajo s celokupno pridobljenim dohodkom, razen s tistim delom, ki pripada delavcem drugih temeljnih organizacij, na osnovi minulega dela.

Da uresničevanje pravic drugih osnovnih organizacij, na osnovi minulega dela, ne ruši reprodukcijsko sposobnost temeljne organizacije in njeno enakopravnost v združenem delu.

Da so enakopravni v pogledu meril za delitev osebnih dohodkov po delu in za ugotavljanje sredstev skupne potrošnje, kot tudi v pogledu koriščenja dohodka za te namene.

S samoupravnim sporazumom se določajo oblike sodelovanja in medsebojna odgovornost delav-

kopravnih odnosov v celotnem sistemu združevanja dela in sredstev, predvideva zakon o združenem delu naslednje tri pomembne obrambne mehanizme:

Delavcu v temeljni organizaciji, ki pri svojem poslovanju poleg svojega tekočega dela in svojih sredstev koristi tudi združena sredstva, to je minulo delo delavcev druge temeljne organizacije se zagotavlja v okviru skupnega dohodka in v odvisnosti od njihovega prispevka v ustvarjanju tega dohodka, sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo, v skladu s skupnimi osnovami in merili za delitev teh sredstev, ki veljajo v temeljni organizaciji, kot tudi sredstva za širjenje materialne osnove dela.

Udeležba v skupnem dohodku, na osnovi minulega dela, se uveljavlja iz dela skupnega dohodka po zagotovljenih sredstvih za osebne dohodke in skupno porabo v temeljni organizaciji, ki je pri svojem poslovanju koristila združena sredstva v skladu s osnovami in merili, ki so v organizaciji združenega dela.

S samoupravnim sporazumom, s katerim se urejajo medsebojni odnosi v razporejanju skupnega dohodka, na osnovi združevanja dela in sredstev, se ne more predvideti trajna udeležba v skupnem dohodku na osnovi združenih sredstev.

Tako se lahko pri udeležbi v skupnem dohodku vnaprej predvideva približni časovni rok te udeležbe na osnovi ocene skupnega donosa in možnost izplačila udeležbe v določenih pogojih.

MEHANIZEM UDELEŽBE V SKUPNEM DOHODKU NA OSNOVI MINULEGA DELA IN NJEGOVI ELEMENTI

V okviru udeležbe v skupnem dohodku ima temeljna organizacija, ki je združila sredstva razširjene reprodukcije oziroma svoje minulo delo, pravico, do:

— vračila vrednosti združenih sredstev v višini vloženih sredstev ali v revalorizirani višini, v skladu z zakonom na osnovi meril in oblik določenih v samoupravnem sporazumu;

— nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi, ki se ugotavlja na osnovi oblik in meril določenih s samoupravnim sporazumom.

Pravica do vračila in nadomestila združenih sredstev se uresničuje v odvisnosti od dejanske doseženih rezultatov in karakterja rizika temeljnih organizacij pri skupnem poslovanju.

Pravica do vračila združenih sredstev in do nadomestila za gospodarjenje z njimi preneha:

1. ko je vrnjena vrednost združenih sredstev skupno z nadomestilom,

2. ko izteče rok dogovorjen s samoupravnim sporazumom brez razlike, v kateri višini je ustvarjeno vračilo vrednosti združenih sredstev,

3. ko so izvršene druge obveznosti dogovorjene s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev.

Na ta način se preprečuje trajna udeležba v skupnem dohodku na osnovi enkratno vloženih sredstev, razen če se sredstva dodatno vlagajo.

Pri višini sredstev za nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi je potrebno posvetiti pozornost:

— ekonomski enakopravnosti partnerjev kot tudi politiki in ekonomskim merilom dogovorjenih v družbenem planu in zakonu,

— prispevku združenega dohodka k povečanju produktivnosti skupnega dela in skupnega dohodka,

— ekonomski in socialni varnosti delavcev,

— kreditnemu odnosu z obrestmi in drugimi pogoji, ki jih določa zakon in ki ne morejo biti manj ugodni od bančnih.

To pomeni, da se lahko dejanska višina nadomestila kot elementa udeležbe skupnega dohodka predvidi s skupnim planom, dejansko pa se določi po končanem reprodukcijskem ciklusu, vezanem za združevanje dela in sredstev.

V odvisnosti od stopnje uresničitve plana, to je od stopnje, v kateri so uresničeni cilji in interesi združevanja dela in sredstev, oziroma od višine skupno ustvarjenega dohodka, je lahko višina nadomestila večja ali manjša od tiste, ki je določena v samoupravnem sporazumu na začetku reprodukcijskega ciklusa, ali pa nadomestila sploh ni, če skupno poslovanje ni dalo rezultatov.

Temeljna organizacija, ki je gospodarila z združenimi sredstvi, lahko le-ta vrača tudi iz drugih virov, s katerimi samostalno razpolaga:

— iz sredstev amortizacije,

— iz drugih denarnih sredstev, s katerimi razpolaga,

— na drug način medsebojnega sodelovanja (v obliki surovin, polproizvodov, z določenimi storitvami ipd.).

Pomembno je, da temeljna organizacija, ki je vložila svoja sredstva, dobi le-ta vrnjena.

(Nadaljevanje na 9. strani)

URESNIČUJMO STABILIZACIJSKE TEŽNJE!

Problemska konferenca komunitsov OZKS SOZD Hmezad je bila v ponedeljek 21. decembra 1981 v dvorani Hmezada v Žalcu.

Razpravljali so o uresničevanju stabilizacijskih izhodišč SOZD Hmezad s poudarkom na produktivnosti, ekonomičnosti poslovanja, večanju izvoza in odgovornosti za neizvrševanje sprejetih nalog in samoupravnih organiziranosti SOZD Hmezad.

Vy

— namen, pogoji in način koriščenja združenih sredstev,

— način ugotavljanja skupnega dohodka,

— osnove in merila za ugotavljanje skupnega dohodka,

— pogoji, način in roki vračanja vrednosti združenih sredstev,

— medsebojne obveze in odgovornosti v primeru poslovanja z izgubo,

— način usklajevanja stališč pri skupnih poslih,

— sestava in pristojnost organa, ki usklajuje stališča o skupnih poslih in način izbora njenih članov,

— način reševanja sporov, kot tudi pogoji in način prekinitve samoupravnega sporazuma.

Skupni dohodek se v celoti razporeja med temeljne organizacije, ki so sodelovale pri njegovem ustvarjanju sorazmerno z

cev pri upravljanju s sredstvi za proizvodnjo in dohodkom.

Osnovna organizacija je dolžna, da iz svojega dohodka izdaja udeležbo v dohodku oz. del sredstev, ki pripadajo delavcem drugih temeljnih organizacij na osnovi pravic iz združevanja dohodka.

Temeljne organizacije so dolžne, da se v okviru združevanja dela in dohodka pridružujejo obveznosti, ki so jih sprejele s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev in da so za neizpolnjevanje tega tudi materialno odgovorne.

Udeležba v skupnem dohodku, na osnovi tekočega in minulega dela, se zagotavlja v odvisnosti od doseženih rezultatov pri uresničevanju ciljev združevanja dela in sredstev.

Da bi se preprečilo nastajanje nesamoupravnih in s tem neena-

— Mesarji zatrjujejo, da bo za praznike dovolj mesa.

Zaključek gospodinjsko-turističnega tečaja

V KZ »Savinjska dolina« TZO Braslovče organiziramo vsako leto razne oblike izobraževanja kmečkih žen od predavanj, sestankov in raznih tečajev. Kuharski tečaji so že nekdaj bili stalna oblika izobraževanja žen o kuharskih veščinah.

Lani smo organizirali dva uspešna tečaja v Braslovčah, letos pa na Dobrovljah. S temi tečaji ni namen naučiti kmečke žene samo kuharskih veščin, urejanja stanovanj in kmetije, ampak mnogo več. Radi bi zblížali naše žene in jih

Udeleženke gospodinjsko turističnega tečaja na Dobrovljah ob uspešnem zaključku z organizatorji in gosti.

V veliki hiši Vratnikove domačije je ob zaključku tečaja v veselem razpoloženju vse prehitro minila noč.

(Nadaljevanje z 8. strani)

ZAKLJUČEK

Seznani smo se z osnovnimi načeli in izhodišči združevanja dela in sredstev na osnovi skupnega prihodka in skupnega dohodka. V sestavkih smo poskušali na poenostavljenih primerih prikazati tudi praktično delitev skupnega prihodka. Seveda se v praksi srečujemo z mnogimi problemi, predvsem pri določanju normativov porabe materiala, deleža živega in minulega dela, ki je predvsem odvisno od organske sestave kapitala (tehnološka opremljenost, avtomatiziran proces, veliko število zaposlenih ipd.), kot tudi ovrednotenja družbenih obveznosti. Pri sestavljanju samoupravnih sporazumov o medsebojnem sodelovanju na osnovi skupnega prihodka oziroma skupnega dohodka in pri izdelavi

metodologije za izračun in obračun le-teh je nujno potrebno najti skupna stališča vseh udeležencev, tako da ne pride do problemov takrat, ko je samoupravni sporazum že v veljavi. Namen člankov je bil seznani na dokaj poenostavljen način širši krog bralcev z osnovnimi opredelitvami tako zakon o združenem delu, kjer se srečujemo z vprašanji združevanja dela in sredstev, kot tudi določenih izkušenj, ki izhajajo iz prakse. Vemo, da vsebina naših sestavkov ni odgovorila na vsa vprašanja, ki se postavljajo pri združevanju dela in sredstev, vendar so lahko osnova za odločitve pri vzpostavljanju družbenoekonomskih odnosov na podlagi skupnega prihodka in skupnega dohodka v naši vsakodnevni praksi.

Gorazd Selišnik

sosedsko povezali in hkrati organizirali, da bodo pripravljene skupno reševati probleme, ki jih na kmetiji ni malo. Vedeti moramo, da je kmečka žena steber družine, saj podpira tri vogale pri hiši, kot pravi pregovor. Zato je ekonomičnost gospodinjstva in celotno gospodarjenje na kmetiji v večini primerov odvisno prav od njene sposobnosti. V petek 11. decembra lani je na partizanskih Dobrovljah odmevala pesem. Na prijazni in mogočni Vratnikovi kmetiji so žene in dekleta Dobrovelj slavnostno zaključile kmečko turistični gospo-

dinjski tečaj. Tečaj je vodila tov. Marija Bezovšek iz Mozirja. Zaključka so se udeležili tudi ostali krajanje Dobrovelj ter predstavniki KZ TZO Braslovče in KZ Mozirje. O pomenu tečaja in možnostih preusmeritve kmetij v kmečki turizem sta spregovorila upravnik TZO Braslovče kmet. ing. Rudi Trobiš in sekretar KZ Mozirje tov. Prušek. Tečajnikom sta tudi podelila potrdila o opravljenem tečaju. Ob samih dobrotah, dobri kapljici in domačih vižah je veselje na partizanskih Dobrovljah trajalo vse do jutra.

Jože Bizjak

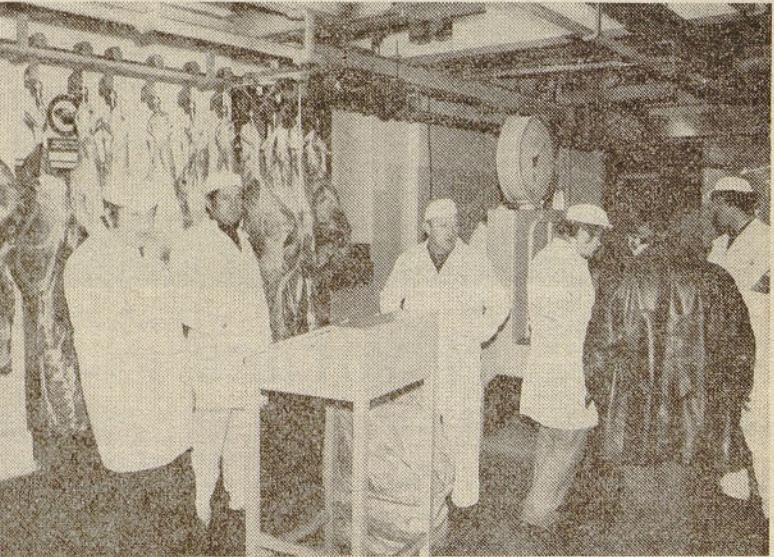
Javna licitacija

- a) Lesen kozolec s trupom, dvookenjski brez funkcionalnega zemljišča — Vivoda, Socka.
Izključna cena za kozolec znaša 32.256. din.
Javna licitacija bo v četrtek dne 21. 1. 1982 ob 8. uri v sejni sobi Hmezada v Žalcu, Ulica žalskega tabora 1, I. nadstropje.
- b) Lesen kozolec s trupom, dvookenjski, brez funkcionalnega zemljišča — Dobrna, Lokovina.
Izključna cena za kozolec je 14.732 din.
Javna licitacija bo v četrtek dne 21. 1. 1982 ob 8.30 v sejni sobi Hmezada v Žalcu, Ulica žalskega tabora 1, I. nadstropje.
- c) Kombiniran kozolec s trupom, z zidanimi stebri, brez funkcionalnega zemljišča — Bukovžlak.
Izključna cena za kozolec znaša 44.352 din.
Javna licitacija bo v četrtek, dne 21. 1. 1982 ob 9. uri v sejni sobi Hmezada v Žalcu, Ulica žalskega tabora 1, I. nadstropje.

Dražitelji so dolžni pred pričetkom dražbe položiti varščino v znesku 10% od izključne cene. Po opravljeni dražbi bo s kupcem v 30 dneh sklopljena kupna pogodba. Kupec je dolžan celotno kupnino poravnati prodajalcu takoj ob podpisu pogodbe in v roku 30 dni oziroma v roku, ki ga bo sporazumno s kupcem določil upravnih enote. V kolikor kupec v navedenem roku celotne kupnine ne plača, bomo razpisali ponovno licitacijo in mora prvi dražitelj plačati stroške ponovnega razpisa in nadomestiti eventualno razliko pri ponovno doseženi kupnini.

Kupec je dolžan razen kupnine plačati vse stroške, ki bi nastale pri sklenitvi pogodbe.

Vse informacije lahko zainteresenti dobijo v Zemljiškem oddelku Hmezada v Žalcu, Hmeljarska ulica 3, II. nadstropje.

Ekspedit mesa v novem prizidku CMI

Premagana skrivnost

Takrat smo živeli v bajti na hribu Štirih mučenikov. Hrib je bil graščinski in bajte tudi. Bajte so bile štiri in v njih so živeli graščinski dninarji.

Med štiri graščinske mučenike sta sodila tudi moj oče in mati. Nista bila sama, imela sta tudi kopico drobiža. In med tem otročjim drobižem sem bil jaz najmlajši.

Kakih posebnih skrivnosti med nami ni bilo. Vedeli smo, da spadamo med tisto kopico ljudi, ki so ustvarjeni za delo, od katerega imajo koristi le nenasitni bogataši. In vendar je bila v naši hiši skrivnost, ki mi je bila dolgo prikrita.

Včasih je mati Silvestra rekla očetu:

»Pojdi, oča, in prinesi iz skrinje!«

In glejte, takrat smo gotovo jedli kaj svinjskega. Pa ne samo

to. Oča je prinesel polne žepe posušenega sadja; to pa je bilo za nas sirote kakor za bogate mlečna čokolada.

Jaz sem to le tuhtal in tuhtal, toda skrivnosti nisem prišel do dna. Res je, da sem imel še zelene možgane, zakaj bilo mi je šele štiri leta.

In ker le nisem mogel priti stvari do živega, sem poklical psa Luksija in muco Brko. Možato sem ju izprašal.

»Luksi, Brka, kaj je to — skrinja?«

Gledala ste me kakor dva bedaka, jaz pa sem jima ukazal.

»Mrš v koč!«

Nekoč sva bila z očetom sama doma. Kam je šla mati z ostalim drobižem, ne vem. Vem pa, da je oče dejal:

»Karlek, danes se naša mati rešuje. Veš, ti mali prdocelj, tako južno bova postavila na mizo, da se bo mati štirinajst dni oblikovala.«

Tudi jaz sem bil za to. Nisem se ganil iz kuhinje, čeprav mi je oča naročil, naj stopim po drva, pa naj pogledam, če niso pujskom repi odleteli. In ko me je ni mogel spraviti iz kuhinje, je rekel:

»Karlek, v hiši je pipa, prinesi mi jo!«

Tekel sem v hišo in začel iskati očetovo pipo. Iščem in iščem, premetal sem vse kote; toda očetove pipe ni. Letim v kuhinjo in glej presenečenje. Toliko let sem že kobacal po kuhinji in še nikoli nisem opazil, da je na stropu velika odprtina. To pa zato, ker je bila odprtina pokrita s pokrovom in pokrov je bil prebeljen kakor strop. Do odprtine je držala lestev. In prav na tej lestvi sem presenetil očeta. Z levico je zapiral velik pokrov, v desnici je držal veliko svinjsko kračo, iz žepa pa mu je gledala pipa.

»Oče, v žepu imaš pipo!« sem rekel. In pri vsem tem me je bolj zanimala svinjska krača, kakor pa očetova pipa.

»Karlek, še na parno skoči pogledat, če so kokoši kaj jajčk znesle. Bova kaj dobrega skuhalo. No, le pojdi.«

Odhladal sem na hlev in prinesel očetu tri jajčka. Eno pa mi je zaradi hitrosti zdrsnilo na dvorišče in z njim se je posladkal naš Luksi. Oča me ni nič kregal. Rekel je:

»Naj pa še Luksi ve, da se naša mati rešuje!«

Jaz pa sem pocukal očeta za predpasnik in pokazal s prstom proti pokrovu na stropu.

»Kaj, oča, kam se pride skozi tistole luknjo?«

Oče se je zarežal in me postrašil.

»Karlek, prdocelj s hriba Štirih mučenikov, tam gori pa bavci cuckom glave sekajo!«

Že sem videl velikega bavca in krvavo sekuro. Oče je to vedel, dal mi je dobršno pest suhega sadja in s tem je bila tudi moja radovednost potolažena.

Za mamino rešitev pa smo jedli kuhano svinjsko kračo in v svinjski juhi ribano kašo.

Odprtina v stropu kuhinje bi šla prav gotovo v pozabo, da ni prišla zima in v drvarnici je zmanjkalo drv. Vsi so šli v gozd, le jaz, Luksi in Brka smo ostali doma. Luksi in Brka sta lovila rep, jaz pa sem pretaknil vse kote v naši bajti in tako prišel tudi do pošastne odprtine. Zlezal sem na mizo in se počasi skobacal na lestev, ki se je preteče majala, vendar je radovednost premagala strah. S silo in trudom sem prilezel do težkega pokrova. In kaj zdaj? Za tako težo je bilo moje telesce dosti prešibko. Toda posrečilo se mi je, da sem pokrov toliko vzdignil, da sem se z rokami oprijel prečne late. In zdaj sem začel riniti z glavo ko alriški bivol. Stiskal sem zobe in čelo pridušil sem se.

»Hudir, hola-ruk, sneti pokrov!«

S silo in jezo sem premagal pokrov. Stopil sem na podstrešje in

zazdelo se mi je, da sem odkril nov del sveta. Nekam čudna in pošastna slika. Nad mano tramovje, potem polno raznih skrinj in čudo prečudo, koliko novih stvari v tem novem svetu.

»Cvi-cvil!« je zacvilila drobna miška in se skrila v luknjo. Bil pa je tudi zadnji čas, zakaj na podstrešje je prikukala muca Brka. Luksi pa je žalostno cvilil dolgi v kuhinji.

Lotil sem se natančnega pregleda. Glavni cilj je bila prav gotovo »skrivnost«, ki jo je oča nosil s postrešja. Stal sem, gledal in pre-mišljeval. In nenadoma zapičim oči v velikansko skrinjo, pred katero je sedela Brka in gledala nekam kvišku. Toda tam je spet ta nesrečni pokrov!

Privlekel sem iz kota zaboj, ga postavil k skrinji in se skobacal nanj. Potem sem spet stisnil zobe, napel mišice, dvakrat ali trikrat narahlo zarobantil in ... pokrov je bil premagan. Stopil sem na prste in pogledal v brezno skrinje. Usta so se mi kar sama razpotegnila, ko sem zagledal posušeno sadje, potem še nekaj svinjskih klobas in še polno drugih dobrot. Komaj pa sem se do-dobra nagledal, že je bila Brka v skrinji, pograbila je klobaso in hajd z njo na drugi konec podstrešja.

»Brka, takoj klobaso nazaj!« sem ji zapretil z roko.

Pa me ni ubogala.

Počasi sem še jaz zlezal v skrinjo in nabasal v žepe suhih rež-njev, v roko pa svinjsko klobaso. Hm, to mi je teknila!

Zdelo se mi je, da sem v novem svetu le hipec. Toda šel sem sredi popoldneva, zdaj pa se je zunaj zmračilo in meni je trebuh hudo narasel. Naši so prišli domov in ko je mati stopila v hišo, je planila v očeta.

»Zdaj ga pa ni ne v zraku ne v zemlji!«

Bratci in sestre so tekali po gmajni, pretaknili so hrib Štirih mučenikov, mati in oče sta klicala z dvorišča.

»Karlek, Karlek! Kje si, Karlek?«

»Tukaj!« sem se oglasil s podstrešja in brž smuknil še eno klobaso v žep.

V kuhinji je nekaj zaropotalo, potem pa sem v odprtini zagledal očetovo glavo.

»Pobič salamenski, jaz ti že pokazem!« je zabrundal oče, me dvignil iz skrinje, zaprl pokrov in se z menoj vred spustil v kuhinjo. Tam pa me je dal čez koleno in mi pošteno sprhal zaprašene hlače.

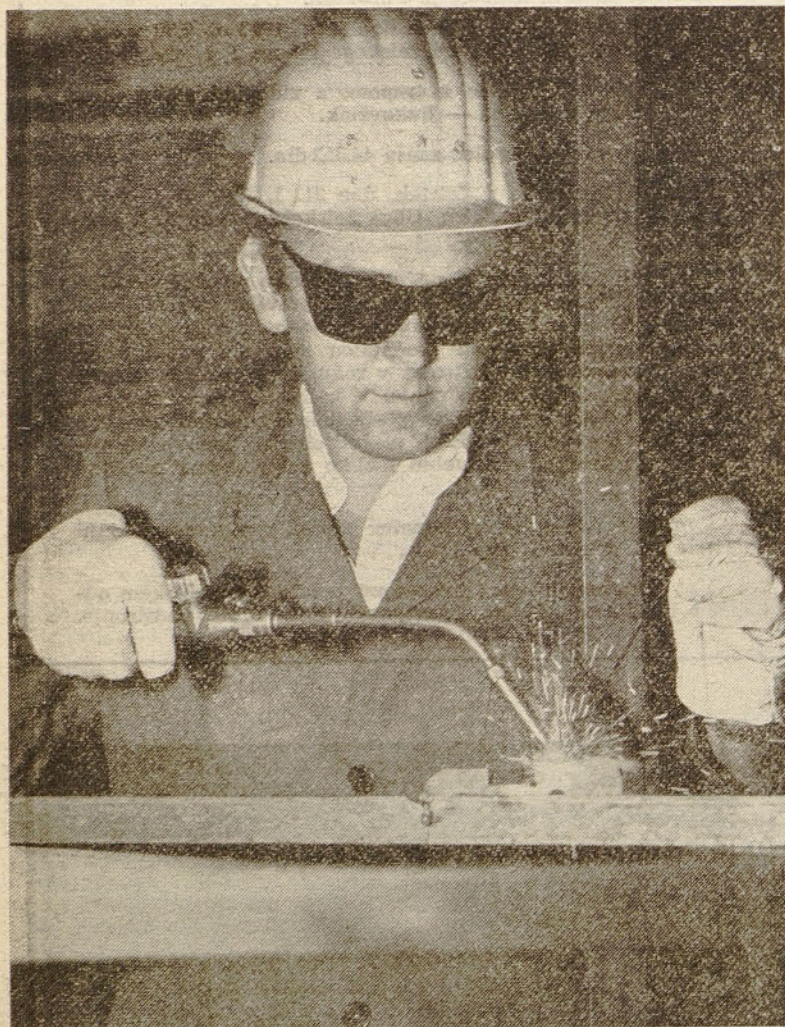
Ko sem tako kričal in brcal z vsemi štirimi, mi je zdrknila iz žepa poslednja klobasa. Luksi je to videl in z njo smuknil na dvorišče. Očetu je bilo žal klobase, odložil me je na stol in stekel za psom.

»Luksi, takoj klobaso nazaj!«

Toda Luksi ga ni ubogal.

In tako se je končalo. Luksi se je masil s klobaso, Brka si je s tačko brisala gobček, jaz pa sem si z rokama popravljaj hlače. Hude so bile bolečine, vendar sem jih celil s tem, da sem končno le odkril »skrivnost« naše hiše.

Drago Kumer

Novost za varilce

Zaščita proti infra rdečim žarkom

Nova očala imajo namesto (R) Cellidor CP/IR stekel celulozni propionat tovarne Boyer, ki vsebuje absorber infra rdečih žarkov, so mnogo lažja od steklenih, so bolj odporna proti udarcem, a žareči opilki ne poškodujejo očal, ampak se odbijajo od njihove površine. Ta material je prvi v Evropi.

 hmeljar

Rokovnik 1982

Delavska enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4 sporoča, da ima na zalogi še rokovnike-priročnike, namenjene vsem aktivnim družbenopolitičnim delavcem, vsebujejo telefonski imenik, koledarček 1982, beležko, dnevni koledar, 192 strani za zapiske.

Plačate ga lahko iz sredstev za izobraževanje.

Cena 170 din.

NOVOLETNA KRIŽANKA

Lahka je. Zato pričakujemo do 15. januarja veliko, veliko rešitev.

Nagrade: 1. — 500 din, 2. — 400 din, 3. — 300 din, 4. — 200 din in 5 nagrad po 100 din.

Ob reševanju vam želimo delček novoletnega veselja in užitka!

Uredništvo

OGLAS

Na sredi Žalca sem našel prazno denarnico. Lastnika naj bo sram.

Anekdote

V stari Jugoslaviji je prišel Jud pregledat in kupit naš hmelj. Nato je poslal svojega basarja. Na skednju je bila luknja. V njo smo vtaknili vrečo, pritrdili z obročem in basali hmelj. Basar je pazil, da ne bi bilo vmes kaj slabega in basal z nogami. Pa smo ga vprašali: »Stric, ste že kdaj padli z vrečo vred na tla?« Odgovor je: »Ni... takrat je pa zagrmelo... koli« je stric še rekel na tleh skednja. Mi smo se od srca nasmejali, ko se je stric izmotal in kihal iz vreče.

I. Ž.

Naš vrli traktorist Branko je s kombajnom zasačil zajca v pšenici. Pobasal ga je v balo in se oziral kaj bo. Pa je čez čas zagledal kako skače ena od bal po njivi sem in tja proti gmajni. Tako mu je ušla pečenka.

I. Ž.

POMIRITEV

Lojz se je strašno jezil na svojega petelina. Čim je odprl kur-nik, je že bil zraven naših kur. Pa je rekel, da ga bo kar zaklal. Lepo sem ga pomiril rekoč: »Lojz, nič se ne jezi, so že naše kure večje kurbe kot tvoje. Menda res,« je rekel in se ni več jezil.

I. Ž. ni.

Vremenski PREGOVORI!

Če v januarju drevje od mraza poka, jeseni s sadjem preoblo-ženo stoka.

Če Pavla (25. I.) se jasni nebo, dobra bo letina, stari pojo.

Odprte meje so za odprte gla-ve.

V politiki nemalokrat lutke u-pravljajo z ljudmi.

Red je užitek razuma, nered so nebesa domišljije.

»Zakaj pa je naš direktor zad-nje čase tako potlačen?«

»Kaj ne bi bil. Med njegovim dopustom se je promet našega tozda bistveno zvišal.«

PRI VEDEŽEVALKI

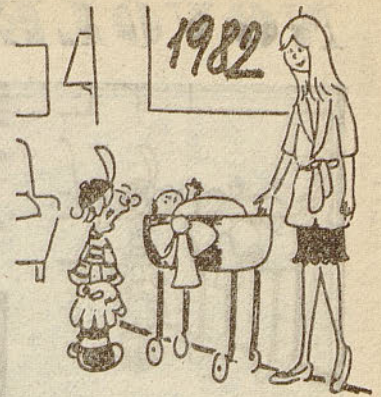
— Rad bi vedel, kaj mi bo pri-neslo 1982. leto.

— Samo prineslo ali tudi od-neslo?

NAČELNOST

— Kdo je odgovoren, če staro leto ni bilo uspešno?

— Načelno nihče. Odgovornih

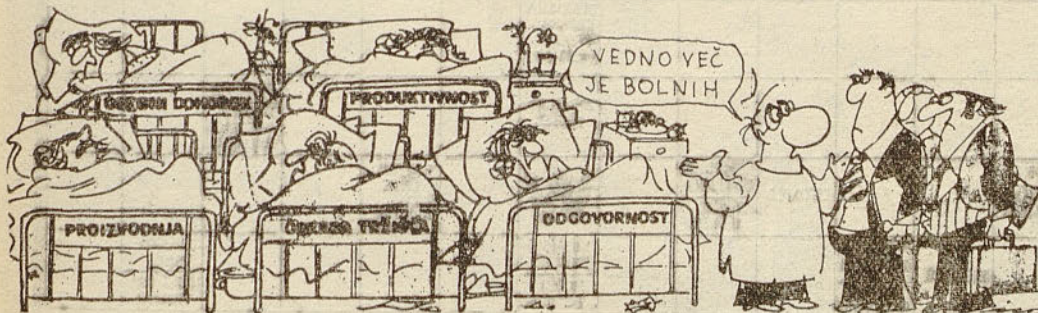

— In na tole revščino smo ča-kali tako nestrpno zadnje me-sece?

Novoletna

Potrkej tiho
na okno moje sobe
in potem
ostani z menoj
vso to noč,
ki prihaja.
Nocoj potrebujem
tvoj nežni smehljaj
in toplino
tvojih modrih oči,
nocoj naj čutim
tvojo bližino,
ki me vznemirja.
Tiho mi pripoveduj
pravljico o Trnuljčici,
jaz pa bom verjela,
da si moj lepi princ.
Potrkaj tiho
na okno moje sobe
in mi pomagaj
skozi to samotno noč.
Le ti to zmoreš,
ker imaš modre oči.

GITA

ICO VOLJEVICA, Večernji list

ZAKLJUČEK 18. DELAVSKIH ŠPORTNIH IGER V ŽALCU

Pokrovitelj SOZD Hmezad.

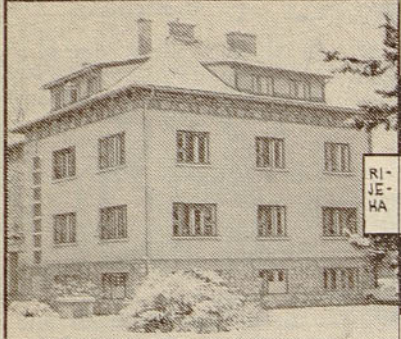
Veliki prehodni pokal že drugič športnikom Hmezada. Devetnajstega decembra je bil v veliki dvorani Hmeza-da svečani zaključek delav-skih športnih iger 1981.

Skupni doseženi rezultati športnikov SOZD Hmezad: članice 4. mesto, starejši člani 3. mesto, veterani 2. in mlajši člani 2. mesto.

E. O.

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet SOZD Hmezad Zalec — Ureja uredniški odbor: predsednik Tone Gubenšek, dipl. inž. kmet.; člani: Jože Brežnik, dipl. inž. kmet., Metka Vočko, Jože Sabjan, Jože Zago-ričnik, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet. — urednica strokovne priloge za hmeljarstvo, Vili Vybihal, kmet. inž. — glavni in odgovorni urednik — Uredništvo je v SOZD Hmezad v Zalcu, Ulica Zalskega tabo-ra 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih — Mesečna naročnina 17 din — Tisk AERO Celje — tozd grafika

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

**srečno
1982**

KILO-
LITER HRV. KNJIŽ.
(AUGUST) KISLOST

	ZBOR TREH	SLAP SAVINJE	3. SAHOGL.	ZAŠČITNO SREDSTVO PROTI PERONOSP	STARO- GRŠKE BOGINJE HASČEVAN	ČEBELJA TVORBA	ŠPANJIA	ZADNJI ČLENKI HRBTENICE	LITER	STAREJŠI SMUČAR. SKAKALEC	PAPEŽEVA KRONA	
	RI- JE- HA		TERORIST. ORG.(IRSKA) JESENSKA GOBA			POLMER DISCIPLIN ŠKA KAZEN		ČLOVEŠKI TAKSI VOJVODINA KOSOVO				
	GLINA	KAKOVOST TEK. GORIV				KAMION PREKUCHNIK					NIKELJ PASJA PASMA	
TRENUTEK		PEVEC ROBIČ	PRESIVAL AONIJE		OCENA (KRATICA) HERBICID			POSLEDICA PREHLADA TUGA BOL				
KJER SE PREDELU- JE ŽITO			SLOV. GL. DIRIGENT (ANTON)	POLMER	JOSIP ŠTROGMAYER IZVIR				TEKSTILNI OBROT	IT. RADIO DRŽAVNA BLAGAJNA		
2. SAHOGL.	H. IHE NAJDAJSI DAN RAZLIČNA SAHOGL.			VRSTA ŽITA		GRŠKI LADIJSKI MOGOTEC	OBLJUBA RADIJ				TONA NAČELNIK BANOVINE	
ITALIAN. POLITIK				OSEBNI ZAJMEK	SLOV. DRAMATIK (160R) ZOBER, BIZON						BERILIJ BARIJ	
LISINATO DREVO				DELO KRTA PRITOK RE- NA V AVSTR				POPUŠT				
AMPER	1. ČRKA	AMER. FILM, IGRALKA (FARROW)			DEŠNI PRITOK SAVE TITO			KALIJ ČRN PTIC KLIMA				
RAZLIČNA SAHOGL.	ANTON											
PO- PRA- VLJA- LEC UR		SLOV. FILM IGRALEC (BERT) KILA ODVODNICA			HOŠČICAŠT PLOD TOVARNA V CELJU							
IGRA- LNA KAR- TA					KRAJEVNA GRUPNOST SLOV. PRISLOV			ENAKA SOGLAS. IZDELEK ČIPKARIC				
ČEŠKI TOVOR- NIAK				STRUPEK BR. FILOZOF SOKRAT. UČENEC								
OŽE (MNOŽ.)			DRŽA			H. IHE (MARKOVIČ) DALJŠA PEŠNITEV						
ŽUPANČIČ			ENAKA SOGLAS. HOŠČEVSKI		KVARTASKI IZRAZ	PROIZVODNA ENOTA PRVI LETALEC			MEJNA REKA NISA			
2. SAHO- GLAS- NIK	TALISOVA PIJACA NEKO. NAROD NA PIRENEJ			SVOJILNI ZAJMEK 3. OSEBA EDNINE	INKOVSKI VLADAR	BARVA IGR. KART MORSKI SESALC		ODMOR				
TOVARNA RIB						KARDELJ EDVARD KALCIJ		GLAVNI ŠTEVNIK KMEČKA ŽENA			METER TRENJE	
DEL VOZA		ČAKOVEC	SLADEK CVETNI SOK PEVEC DEDIC					STRNJENA KRI NA RANI (MNOŽ.)				
KOŠARA, CILJ STRELCEV				NATRIJ KEMIČNI ELEMENT AR		LETOPIŠ	NEM. H. IHE (SELER) ROŽNI VENEC	W	PRITOK SAVE SKOZI SE. LOKO RAČUN			
	RIBJE JAJČECE			ENGELS	AVTO MOTO XVEZA (VO) VOZEL (SRBSKO)			VOJAŠKI PRATEŽ MOŠKI POTOMEK			RIMSKO 500 KRAJ PRI TRNAVI	
								SESTAVA, STRNITEV POVEJAV				
	EMEMPLI GRACIA			POJAV NA VODI VOJNI ODSEK			CANKAR (XACET.) TONA		LETO PRITRDI- NICA		HEMET LITIJ	ENAKA SAHOGL.
								SESTAVIL: MILAN DOLINAR	HUNSKI KRALJ			

SREČNO IN ZADOVOLJNO 1982. LETO

ŽELI VSEM HMELJARJEM

INŠTITUT ZA HMELJARSTVO IN PIVOVARSTVO ŽALEC

Ernest ERMENC, mag. agr.

Raziskovalno delo na inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu v letu 1981

Kot vsako leto smo tudi lani morali do 10. decembra oddati pismena poročila o poteku raziskovalnih nalog Raziskovalni skupnosti Slovenije. Naloge so povečini večletne, vendar je vsako leto potrebno napraviti poročilo o poteku raziskave med letom in o doseženih rezultatih. Širšo javnost želimo seznaniti z vsebino nalog in kateri strokovnjaki iz inštituta so odgovorni za posamezne naloge.

1. V SKLOPU BIOLOŠKE OSNOVE HMELJA SPADAJO NALOGE:

1.1 ŽLAHTNENJE HMELJA

Namen žlahtnenja hmelja je vzgoja novih kultivarjev, prilagojenih na naše geografske in ekonomske zahteve, uvajanje teh kultivarjev v proizvodnjo ter vzdrževanje sortne čistosti. Raziskava ima uporabno vrednost v formiranju novih kultivarjev z boljšimi biološkimi osnovami.

Nosilec naloge je dr. Dragica Kralj, raziskovalni team pa še sestavljajo dr. Tone Wagner, Nežika Medved, Marta Dolinar in Janez Zupanec.

1.2 INTRODUKCIJA HMELJA (uvajanje novih kultivarjev)

Ta naloga obravnava enostavno introdukcijo hibridov z nepopolno kombinacijo lastnosti v ustaljeno kolekcijo in razširjeno introdukcijo bobka, bliska in buketa (na 15 ha) ter razmnoževanje perspektivnih hibridov za testiranje. Sem spada še zbiranje informacij o divji in vzgojeni germplazmi v svetu.

Raziskovalni team: dr. Dragica Kralj, dr. Tone Wagner, Nežika Medved, Milan Dolinar, Milan Veronek.

1.3 FIZIOLOGIJA HMELJA

V tej nalogi proučujemo preliminarno testiranje šibkejših biotipov za pridelovanje hmelja na 4 m visoki žični opori in rast ter razvoj naših kultivarjev.

Raziskovalni team: dr. Dragica Kralj, dr. Tone Wagner in Nežika Medved.

2. V sklop SISTEMI KMETIJSKE PROIZVODNJE V SLOVENIJI spada obširna naloga

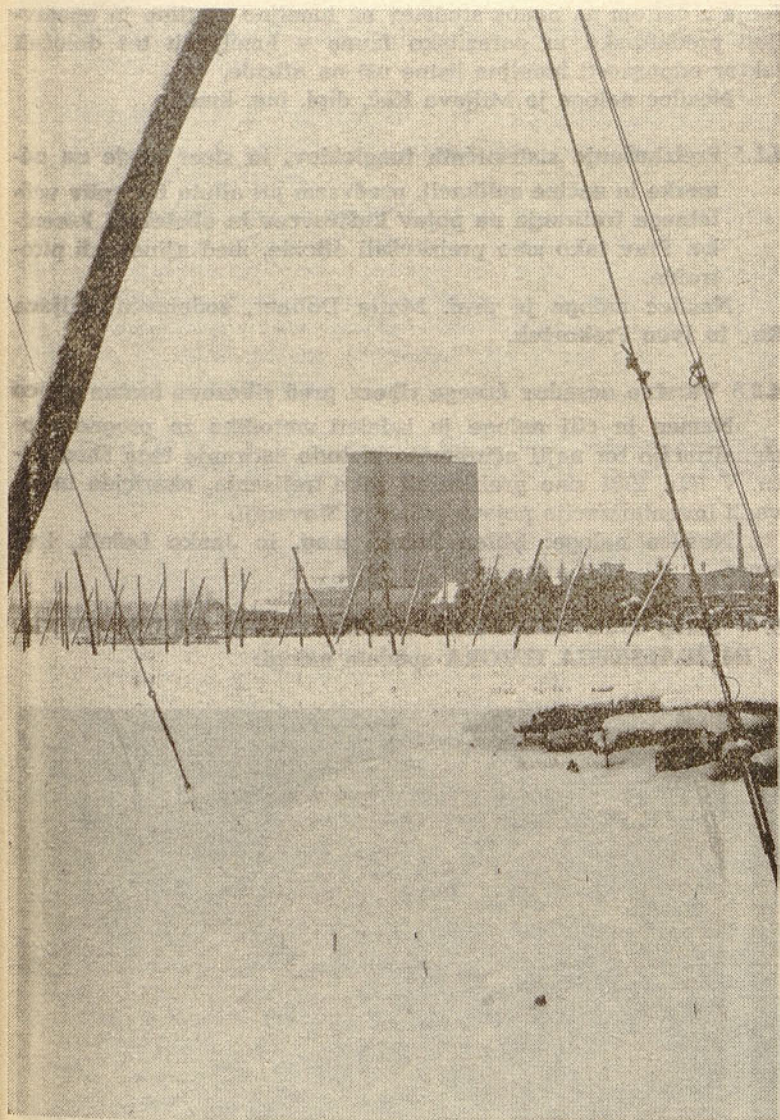
2.1 PROUČEVANJE TEHNOLOŠKIH POSTOPKOV PRIDELOVANJA HMELJA

Na področju tehnologije pridelovanja hmelja imamo namen reševati tiste probleme, ki občutno vplivajo na obseg in gospodarnost pridelovanja hmelja. Rezultati bodo uporabni v direktni proizvodnji, ker rešujejo tekoče probleme.

2.1.1 Agrotehnika hmelja

— Vpliv oskrbe nasadov na pridelek in kvaliteto hmelja.

— Vpliv časa rezi B-kultivarjev na pridelek in kvaliteto hmelja.

Prevzem hmelja letnika 1981 je zaključen in presenetljivo dobra letina je na poteh do kupcev. Hmeljarji, medtem ko narava počiva, že kujejo načrte za novo sezono, prepričani, da proizvodni uspehi ne pridejo sami in brez truda. Večji pridelki hmelja so navadno splet mnogih ugodnih okoliščin, med katerimi sta pridnost in pripadnost hmeljarjev dve od pomembnejših.

- Kompostiranje in uporaba hmeljevine.
- Evotranspiracijo hmelja in namakanje hmeljišč.
- Zatavljanje hmeljišč.

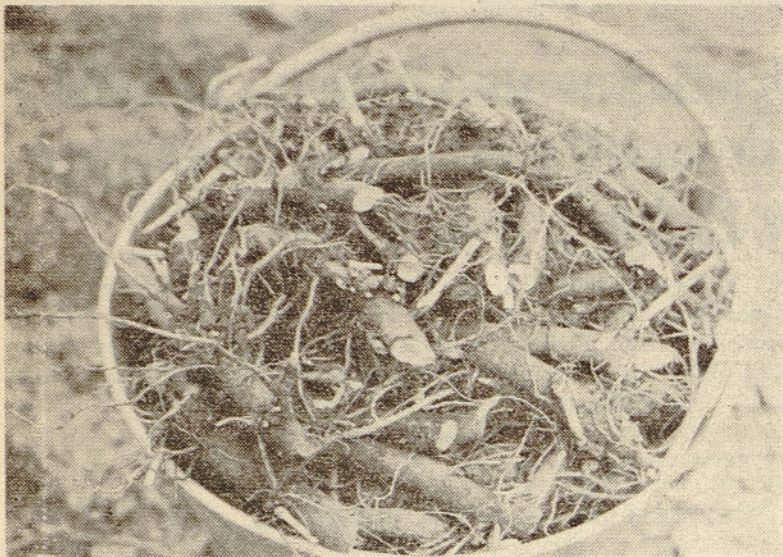
2.1.2 Fertilizacija hmelja

— Vpliv gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili na pridelek in kvaliteto hmelja (različne doze dušika, sideracija in uporaba gnojevke).

2.1.3 Mehanizacija v hmeljarstvu

- Poizkušanje vodil.
- Žična opora.
- Kontrola delovanja obiralnih strojev.

Raziskovalni team: dr. Tone Wagner, Milan Veronek, Janez Hacin, Milan Dolinar.

Ukoreninjenci

2.1.4 Preizkušanje pridelovanja zdravilnih rastlin

Cilj raziskave je povečanje uporabe zdravilnih rastlin pri zdravljenju različnih bolezni in možnosti plantažnega pridelovanja zdravilnih rastlin. S plantažnim pridelovanjem se bo povečal dohodek pridelovalcev zlasti pri gojenju ekonomsko zanimivih rastlin. Z omejenim številom rastlinskih zvrsti na malo večjih površinah smo zbrali osnovne podatke v zvezi s tehnologijo za pridelovanje na večjih površinah. V dogovoru s posameznimi proizvajalci smo pripravili tudi semenski in sadilni material teh rastlin.

Nosilec naloge: prof. Cvetka Mastnak-Čulk in dr. Tone Wagner.

2.1.5 Kolekcija zdravilnih rastlin

Kolekcijski nasad zdravilnih in aromatičnih rastlin, ki ga na inštitutu oskrbujemo že pet let ima zbranih nad 200 različnih vrst iz celega sveta. Nadaljnje delo v nasadu je dopolniti kolekcijo z novimi za gospodarstvo in zdravilstvo zanimivimi rastlinskimi vrstami. Spoznati in proučiti moramo še nepoznane vrste, kako se obnašajo v našem klimatskem prostoru in organizirati proizvodnjo najbolj zanimivih zdravilnih rastlin.

Nosilec naloge: prof. Cvetka Mastnak-Čulk, dr. Tone Wagner.

3. V sklop EKOLOGIJA IN PEDOLOGIJA spada naloga

3.1 UPORABA GNOJEVKE V HMELJIŠČIH

V tej nalogi proučujemo, kako deluje gnojevka na rast in razvoj hmeljske rastline in kako vplivajo različne doze gnojevke na pridelke ter kvaliteto hmelja.

Nosilec naloge: Milan Dolinar, dipl. ing. kmet.

4. V sklop PATOLOGIJA IN VARSTVO KMETIJSKIH RASTLIN spadajo

4.1 ZASLEDOVANJE FAVNE IN FLORE TER PARAZITSKE FAVNE IN FLORE V HMELJIŠČIH

Ta naloga je večletna in teče po ustaljenem programu.

Nosilec naloge je prof. Marta Dolinar.

4.2 PLEVELNA VEGETACIJA V HMELJIŠČU

V letu 1981 smo izvedli kartiranje plevelov v pomladanski vegetaciji na karakterističnih tleh v Savinjski dolini in drugih hmeljarskih okoliših.

Nosilec naloge je Miljeva Kač, dipl. ing. kmet.

4.3 PATOLOGIJA HMELJA

4.3.1 Peronospora na hmelju

Preizkušali smo model za predvidevanje infekcij in ga skušali dopolniti. Po njem še vedno predvidevamo več infekcij kot jih je v resnici. Skušali ga bomo še dopolniti z nekaterimi epide-mološkimi raziskavami. Obenem smo preizkusili dve metodi, po katerih tretiramo po predvideni infekciji s sistemičnimi fungicidi tik po infekciji in s protektivnimi fungicidi v času inkubacijske dobe.

Nosilec naloge je prof. Marta Dolinar, sodelavec Vučer Tine.

4.3.2 Uvelost hmelja

Pri tej nalogi smo zasledovali ekološke razmere, ki vplivajo na pojav uvelosti in skušamo ugotoviti, če imamo opravka z različnimi fiziološkimi fazami.

4.3.3 Hmeljne viroze

V Sloveniji še do sedaj niso bile identificirane viroze na hmelju, s sodelovanjem zagrebške agronomske fakultete in prof. Šaričeve bomo identificirali latentne viroze in zasledovali njihovo razširjenost.

Nosilec naloge je prof. Marta Dolinar in prof. Šaričeva.

4.3.4 Usmerjeno tretiranje hmeljišč s pesticidi

V tej nalogi smo tudi letos preizkušali različne načine pršenja z ozirom na nanos sredstev na hmeljno rastlino in ugotavljali predatorsko in parazitsko fauno v hmeljišču ter določali faktor odpornosti hmeljne listne uši na aficide.

Nosilec naloge je Miljeva Kač, dipl. ing. kmet.

4.3.5 Preizkušanje sistemičnih fungicidov, in sicer glede na odmerke in načine aplikacij, predvsem pri alietu ter vpliv večletnega tretiranja na pojav kuštravcev in obolelosti korenike. Prav tako smo preizkušali aficide, med njimi tudi piretroide.

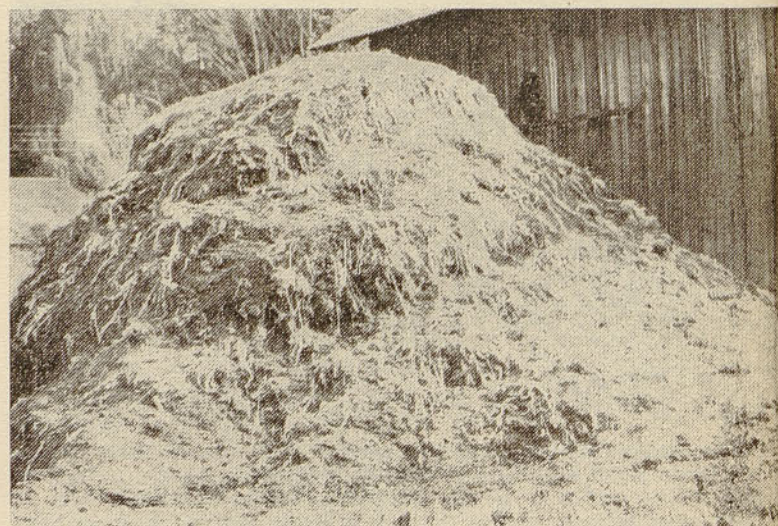
Nosilec naloge je prof. Marta Dolinar, sodelavca Miljeva Kač in Ivan Prekoršek.

4.3.6 Varstvo nasadov črnega ribeza pred ribezovo brstno pršico

Namen in cilj naloge je izdelati metodiko za prognozo in signalizacijo ter najti učinkovito metodo zatiranja tega škodljivca. V letu 1981 smo preizkušali roke tretiranja, akaricide in izvedli inventarizacijo pojava pršice v Sloveniji.

Nosilca naloge: Milan Žolnir, mag. in Janko Lešnik, ing. kmet.

5. V sklop TEHNOLOŠKI PARAMETRI ŽIVIL RASTLINSKEGA IN ŽIVILSKEGA IZVORA spadata nalogi:

Hmeljski odpadki pri obiralnem stroju

5.1 DOLOČANJE KOHUMULONA, HUMULONA IN ADHUMULONA V HMELJNIH KULTIVARJIH Z METODO PLINSKE KROMATOGRAFIJE

Cilj te raziskavne naloge je uvesti metodo za določevanje teh najvažnejših predstavnikov alfa kislin s plinsko kromatografijo. Z določevanjem alfa kislin v različno starih in normalno skladiščenih storžkov hmelja želimo spremljati hitrost oksidacije posameznih kislin. Rezultati raziskovalnega dela so pokazali, kako različno hitro so posamezne kisline oksidirale pri normalnem skladiščenju.

Nosilec naloge: Janez Zupanec, dipl. ing. kemije, sodelavec Mira Horvat.

5.2 UGOTAVLJANJE PIVOVARSKÉ VREDNOSTI NOVIH HMELJNIH KULTIVARJEV

Ta naloga vključuje uporabnost bobka, bliska in buketa v proizvodnji piva v letih 1981 in 1982. Pri vrednotenju bo kontrola savinjski golding. Ugotavljali bomo izkoristek posameznega kultivarja v procesu varenja piva. V pivinah in v pivu bomo spremljali gibanje greničnih vrednosti, količino alfa kislin, izo-alfa kislin, polifenolov in antocianogenov. Preučevali bomo staranje hmelja in njegov vpliv na pivovarniško izkoriščanje in analizirali eterična olja.

Nosilec naloge: Helena Žnidaršič, dipl. ing. kmet. in Majda Virant ing. kemije.

5.3 PROBLEMI KISIKA V PIVOVARSTVU

5.4 FILTRABILNOST PIVA

Nosilec naloge: Helena Žnidaršič, dipl. ing. kmet. in Majda Virant ing. kemije.

6. V sklop UVAJANJE TEHNIKE V KMETIJSTVU spada naloga o sušenju hmelja

6.1 RAZISKOVANJE TERMIČNIH IN AERODINAMIČNIH POGOJEV ZA IZVEDBO STANDARDNE KONDICIONIRANE DEHIDRACIJE HMELJA

Pri tej nalogi smo izpopolnili sistem reciklizacije odpadnega toplega zraka na sušilnici v Vrbju. V ta sistem smo vgradili namesto termostata hidrostata obenem z rekuperatorjem toplote. Najbolj primeren je bil cevni rekuperator, s katerim smo izrabili toploto odpadnega zraka. Izdelali smo termično bilanco sušilne celice in ugotovili porabo kurilnega olja v eni celici na kilogram posušenega hmelja.

7. V sklop OBLIKOVANJE SOCIOLOŠKO-EKONOMSKIH SISTEMOV ZA RACIONALNO IZKORIŠČANJE KMETIJSKEGA PROSTORA spada naloga

7.1 OBLIKOVANJE PROIZVODNO-EKONOMSKEGA MODELA ZA PRIDELOVANJE HMELJA

V okviru celovitega usmerjenega raziskovalnega programa bo raziskovalna naloga prispevala k oblikovanju socio-ekonomskih sistemov na področju hmeljarstva. Naloga je nadaljevanje že opravljenih raziskav v preteklih letih. Proizvodno ekonomski model z ustreznimi računalniškimi programom (simulator) bo v dinamičnih pogojih gospodarjenja omogočil hitro prilagajanje hmeljarske proizvodnje spremenjenim pogojem. V letu 1981 smo nadaljevali z zasledovanjem vlaganj v hmeljarsko proizvodnjo v delovnih organizacijah s pomočjo ankete za leto 1980 in pripravljali parametre podatkov za oblikovanje računalniškega programa.

Nosilec naloge: Lojze Četina, mag. agr., sodelavca Jože Brežnik, dipl. inž. kmet. in Jožica Pelikan.

8. V sklop TEMELJI RAZVOJA AGROŽIVILSTVA V POSAMEZNIH REGIONALNIH OBMOČJIH spada naloga

8.1 ANALIZA STANJA IN RAZVOJNIH MOŽNOSTI KMETIJSTVA V OBČINI ŽALEC

Naloga je dvoletna in bo prikazala stanje kmetijstva v občini in kakšne so možnosti tržne proizvodnje pomembnejših palog kmetijske proizvodnje pri optimalni intenzivnosti glede na obdelovalno zemljo in druge proizvodne pogoje, ki so v občini.

To so v kratkem prikazi raziskovalnih nalog, ki se izvajajo na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo. Seveda imamo na inštitutu tudi strokovno pospeševalne naloge, s katerimi so zadrženi posamezni oddelki. Za tako intenzivno proizvodnjo, kot je hmeljarstvo, so raziskovalne naloge nujne, da lahko stroka odgovarja na posamezna vprašanja oziroma rešuje probleme, ki se pojavljajo v proizvodnji. Tudi razreševanja vprašanj na rednih sestankih tehnologov bi ne bilo, če ne bi bilo temeljnih raziskovalnih nalog.

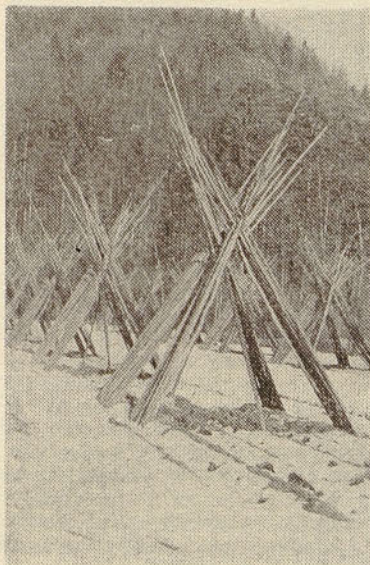
S skupnimi močmi, to je delom na inštitutu in uspešnim delom tehnologov ter neposrednih proizvajalcev, upamo, da bomo tudi v prihodnje dosegli lepe proizvodne uspehe.

Janko Petriček, dipl. ing. kmet.

O fizioloških lastnostih hmelja

Povzetek iz »Brauwelt«
April 1981

Uporaba ogromnih količin najrazličnejših zdravilnih rastlin — domačih kot eksotičnih — nam dokazuje, da je zaupanje človeka v zdravilne učinke naravnih virov vedno večje, dasiravno imajo moderni sintetični farmacevtski izdelki hitrejši in zanesljivejši učinek. Fitoterapija, to je zdravljenje z zelišči, sega nazaj v davne čase, dasiravno so začeli uporabljati hmelj v zdravilne namene šele v 15. stoletju. Hmelj je postal predvsem v tehnologiji varjenja piva nepogrešljiv in to zaradi prijetnega grenkega okusa in zaradi antiseptičnega učinka na mikroorganizme. Poleg primarno tehnološkega pomena za pivovarstvo je hmelj kot zdravilna rastlina le stranskega sekundarnega pomena, ker je spekter možnosti njegove terapevtske uporabe razmeroma majhen.

Kopice v snegu

loškega pomena za pivovarstvo je hmelj kot zdravilna rastlina le stranskega sekundarnega pomena, ker je spekter možnosti njegove terapevtske uporabe razmeroma majhen.

Najprej bomo navedli kratek zgodovinski pregled o uporabi hmelja kot zdravilne rastline. Do 8. stoletja se hmelj ni uporabljal kot terapevtsko sredstvo pri različnih boleznih. Stari Rimljani so sicer poznali hmelj kot divjo rastlino, vendar ni nikjer omenjeno, da bi jo uporabljali za kakršne koli svrhe. Prve podatke o hmelju

skem nasadu imamo od leta 736, prvo uporabo za zdravilne namene pa opisuje zdravnik Mesue v 8. stoletju pri vnetju žolča in za čiščenje krvi. Mnogo pozneje so pripisovali hmelju tudi konzervirajoče in zdravilne lastnosti (zadnje gnilobne bakterije in zdravi različne bolezni). V 16. stoletju so odkrili, da je lupulin tista učinkovita snov, ki ima zdravilne lastnosti, pozneje so še ugotovili, da učinkuje pomirjajoče na živčni sistem in pospešuje spanje. Šele leta 1885 je kemik Hayduck kemično izoliral smolnato snov iz hmelja ter izločil tri različne sestavine, ki jih je imenoval alfa, beta in gama smolo. Skoro istočasno je Bungerer opisal razdelitev v alfa in beta frakcijo, iz katerih je dobil alfa kislino (humulon) in beta kislino (lupulon). V začetku našega stoletja se je že tudi farmacevtska industrija pričela zanimati za hmelj in je dala na trg razne hmeljske preparate, večinoma v kombinaciji z drugimi rastlinskimi ekstrakti. V letih 1916—1926 sta Wölmmer in Wieland ugotovila strukturo (kemično konstitucijo) humulona in lupulona — Govaert pa je določil dokončno strukturno formulo s tem, da je v formuli za lupulon ugotovil definitiven položaj ene dvozevi. Pozneje sta Verzele in Govaert izolirala iz kompleksa spojin še izohumulon. Antiseptična vrednost humulona, lupulona in beta mehkih smol je bila ugotovljena s pomočjo in v primerjavi s fenolom.

FIZIOLOŠKI UČINKI HMELJA

Sestavni učinek:

Kot sedativ (pomirilo) označujemo sredstvo, ki vpliva pomirjajoče in ki lajša bolečine.

Da ima hmelj te lastnosti, govorijo za to sledeči razlogi:

— uporaba v »ljudskem zdravstvu« z zdravilnimi zelišči,

— rezultati poizkusov na živalih,

— kemotaksonska sorodnost hmelja s konopljo,

— kemična struktura humulona in lupulona ustreza phloracetophenonu.

Zatorej ni čudno, da vsa literatura omenja pomirjevalni učinek hmelja na živčni sistem človeka. Tako so smatrali za učinkovite snovi v hmelju lupulin, grenke kisline, humulon in lupulon poleg (Nadaljevanje na naslednji strani)

eteričnih olj in valerianske kisline. Vendar imamo tudi drugačna mnenja, ki trdijo nasprotno. Vendar govori za pozitiven učinek hmelja dejstvo, da je danes na trgu preko 120 farmacevtskih preparatov, ki vsebujejo hmelj ali sestavine iz hmelja. Razne raziskave so tudi ugotovile, da nimajo nekateri od teh preparatov niti alfa in beta kislin, niti hmeljskega olja. Iz tega bi sklepali, da so za sedativne lastnosti odgovorne druge spojine kot npr. valerianska kislina ali transformirani produkt grenkih snovi. Akutnih zastrupljenj s hmeljem se ni bati — pri premočnem doziranju ali pri zelo dolgem kontaktu s hmeljem lahko nastopijo toksični pojavi kot vnetje oči, glavoboli, prekomerno potenje, zaspanost, izpuščaji na koži, bruhanje ali pa težave s srcem. Hmeljski preparati nimajo negativnih učinkov. Če jih uporabljamo v normalnih količinah, se popolnoma izločijo iz človeškega organizma. Po novejših raziskavah je sedativni učinek hmelja pripisovati medsebojnemu učinku na membrane živčnih celic.

Poizkusi so bili izvedeni na različnih živalih, na krapih, kuncih, žabah, miših, podganah, golobih in majhnih pticah. Rezultati raziskav so bili različni, odvisno od različnih načinov poizkusov, od različnih hmeljskih preparatov in ekstraktov in pa od izbire različnih poskusnih živalih. Na krapih so npr. ugotovili sedativni učinek lupulina. Kot učinkovito substanco so v tem slučaju ugotovili eterično olje, niso pa bile učinkovite grenke kisline. Sedativni učinek je bil ugotovljen tudi pri kuncih, miših, golobih in malih pticah. Pri pticah so ugotovili toksični učinek, ki se je izražal v otežkočenem dihanju in v motnjah v krvnem obtoku. Pri žabah so nastali pojavi ohromelosti na okončinah. Poizkusi na živalih, ki so bili izvedeni z lupulinom — iz alfa prostega vodnega kondenzata — so pokazali sedativni učinek brez toksičnih in drugih stranskih učinkov. Pri zelo obširnih in številnih poizkusih na miših in podganah so bili hmeljski ekstrakti brez učinka. Pri teh poizkusih so preizkušali hmeljske perkolate (mrzle ekstrakte in lupulon). Pri tem omenjamo, da so lahko pri nekaterem od teh testov, nekatere na človeka sicer sedativno delujoče spojine brez učinka. Nadaljnji poizkusi s hmeljskimi grenkimi kislinami so pri nekaterih mrzlokrvnih živalih povzročili ohromelost mišičja. Pri toplokrvnih živalih ni bilo mogoče ugotoviti nobenega sedativnega učinka, pri človeku pa ta učinek ni zanesljiv.

Zatorej ni mogoče zanesljivo trditi, katere snovi v hmelju so tiste, ki imajo sedativni učinek. Po drugi strani vemo, da ima valerianska kislina, ki se nahaja v hmelju v različni količini — odvisno od starosti hmelja — sedativni, pomirjajoč učinek. Dokazano je, da je hmelj lahko, milo pomirjajoče sredstvo.

V najnovejšem času so z izboljšano analitsko tehniko preiskali hmeljsko olje, ki so ga dobili z destilacijo z vodno paro in hmeljski ekstrakt dobljen z ekstrakcijo z etrom. Oba preparata so preizkusili na sedativni učinek pri miših. Pri tem so ugotovili, da vsebuje hmelj sedativno učinkujočo substanco, ki ni hlapljiva z vodno paro, jo je pa mogoče ekstrahirati z etrom.

Sedativni del je bilo mogoče ekstrahirati z zmesjo heksana in etra (z nizkim odstotkom etra 10—40%) in ga ločiti od toksično učinkujočih substanc.

HIPNOGENI UČINEK

Mnogi avtorji poročajo o hipnogenem (spanje pospešujočem) učinku hmelja, ga označujejo kot uspavalno sredstvo, ki počasi učinkuje. Hmelj uporabljamo kot uspavalno sredstvo pri nespečnosti, vsled nervoznih motenj in pa razburjenja. Prednost proti drugim sintetičnim preparatom je v tem, da hmeljski preparati nimajo stranskih učinkov, kot so glavoboli in otopelost. Tako se npr. poročajo pri boleznih jeter jemati hmelj ali hmeljske preparate, ker barbiturati in druga sintetska sredstva jetra preveč obremenjujejo. Že dalj časa se obnese preparat hmelj — baldrijan — hovalet tablete. V literaturi se navajajo še druge aplikacije hmelja za pomirjanje živcev npr. kopel z dodatkom nefiltrirane pivine, ali v obliki čaja in tudi ležanje na blazini,

Basanje hmelja

ki je polnjena s hmeljem. Domneva se, da povzročajo sedativno hipnogeni učinek hlapne sestavine hmelja. To kažejo tudi analitske vrednosti raznih hmeljskih preparatov (trde smole = 30%, alfa kislina = 0—0,5%, beta kislina = 0% in resuponi = ostanek). Pri uporabi preparatov iz hmelja in baldrijana ne dobimo narkotičnega učinka, ampak prenapetost in razdraženost se počasi zmanjšujeta in preneha, tako da nastopi spanje fiziološko popolnoma normalno. Pri zbujuju ni nobene otopelosti ali drugih neugodnih pojavov, ki pogosto nastopajo pri uživanju drugih močnih sintetičnih spalnih sredstev, kar je bilo dokazano pri poskusih na živalih (malih pticah, miših, golobih in psih). Klinične raziskave so bile tudi na ljudeh. Pri nekem poizkusu je npr. moralo 15 ljudi 3 dni dolgo uživati lupulin, vendar brez učinka — pri nobenem od teh ni bilo opaziti hipnogenega učinka lupulina. Pri drugem poizkusu, kjer je sodelovalo 150 pacientov, ki so trpeli vsled nespečnosti, so izvedli poskus s Hovalette in Hovalette forte tabletami. Pri 94% teh bolnikov je nespečnost popolnoma prenehala in to brez vsakih stranskih motenj. Ugotovljeno je bilo tudi, da je uživanje teh tablet le

malo vplivalo na reakcijsko zmožnost človeka, stanje trdnega spanja se je poglobilo, kakor tudi stanje REM-spanja (Rapid Eye Movement) po Seda Kneippovem načinu. Na osnovi teh rezultatov je verjetno možno pripisati učinek zdravil, ki vsebujejo hmelj, valerianski kislini ali pa dodatkom sintetičnih hipnotikov. Po najnovejših podatkih o uspavalnih spojinah v hmelju ne gre toliko za mircen kakor za spojino, ki je hlapljiva z vodno paro, to je za 2-metil, 3-buten, 2-ol.

BAKTERIOSTATIČNI UČINEK

Pri raziskovalnih delih o bakterioSTATIČNEM učinku hmelja (zaviranje rasti in razmnoževanje bakterij) pride do mikrobioloških težav, ker lahko nastopijo oblike, ki so tolerantne proti hmelju tudi pri visokih koncentracijah. Po drugi strani obstaja možnost povečanja razmnoževanja in pospešene rasti bakterij pri sensitičnih oblikah (proti hmelju), že pri nizkih koncentracijah. Težave, ki pri tem nastopajo, pa tudi izvedba poskusov po različnih metodah in z različnimi testnimi organizmi, so vzrok za različne rezultate in različne izvide pri različnih avtorjih. Težave so tudi v tem, da hmelj samo zavira, ne pa tudi popolnoma ustavi rast bakterij. Pri dodatku hmelja v »lag« fazo (čas adaptiranja) se začetek »log« faze, to je čas, ko se začnejo celice konstantno razmnoževati, zakasni. Reakcije mikroorganizmov na dodatek hmelja so pokazale malenkostno povečanje celic, kar je bilo brez posebnega učinka na nje. Humulon in lupulon, delujeta bakterioSTATIČNO na mikrobakterije in aktinomicete, proti gram negativnim bakterijam in kvasovkam sta malo ali pa sploh neučinkovita. Raziskave 23 različnih sestavin hmelja potrjujejo, da reagirajo gram-pozitivne bakterije mnogo intenzivnejše kot gram-negativne, posebno učinkovite pa so kemično transformirane oblike, od katerih je najbolj učinkovit isohumulon. Ugotovljeno je nadalje, da lahko nizka pH-vrednost z dodatkom 2 odstotne raztopine natrijevega klorida in askorbinske kisline poveča aktivnost hmelja. Poskusi z bacillus subtilis so pokazali, da so odgovorni za zaviralni učinek hidrofolni deli molekul različnih hmeljskih sestavin. Tako so npr. acyl-lupuphenoni s tremi prenyl in eno acyl- stransko verigo najbolj aktivni. Mikrobiološka aktivnost se zmanjša s substitucijo hidrofilne skupine ali pa z izgubo hidrofolnih grup. Tako je npr. Caproiso-capro- in phenaceto-lupuphenon desetkrat bolj učinkovit kakor lupulon ali isto humulon. Lupulon zavira v rasti gram-pozitivne bakterije 3—20 krat močnejše kot humulon. Še manjši učinek ima delta smola. To dokazuje tudi dejstvo, da nimajo hmeljski ekstrakti, ki smo jim odvzeli humulon in lupulon nobene bakterioSTATIČNE aktivnosti. Najnovejši rezultati govorijo o bistveno manjšem učinku izohumulona v primerjavi s humulonom in lupulonom. Mnenja o zmanjšanju učinka hmelja pri dodatku krvnega seruma so različna. Na osnovi poskusov z staphylococcus aureus conyobacterium diptheriae, streptococcus, haemolyticus in mycobacterium phlei so ugotovili, da je bila bakterioSTATIČNA aktivnost lupulona oz. isohumulona zmanjšana za

10% pri dodatku 10% krvnega seruma, pri čemer je bil kljub temu dosežen učinek sulfonamida, oziroma ga je prekašal. Vzrok za izrazito zmanjšanje bakterioSTATIČNEGA učinka zaradi dodatka krvnega seruma pripisujejo nekaterim proteinom. Po odstranitvi beljakovin ali pri kultiviranju bakterij na substratu krvnega seruma, ni bilo opaziti zmanjšanja aktivnosti tudi pri dodatku krvnega seruma. Pri poizkusih z mycobacterium tuberculosis pa dodek krvnega seruma ni zmanjšal bakterioSTATIČNEGA učinka hmelja. Zmanjšanje bakterioSTATIČNEGA učinka najbrže ni pripisovati krvnemu serumu kot takšnemu, ampak nekaterim proteinom v njem.

Poizkusi z izohumulonom in s hmeljnim ekstraktom, ki je bil brez humulona in lupulona so na miših pokazali malo učinka — ni bilo terapevtskega učinka.

ANTIBIOTIČNI UČINEK

Kot antibiotik označujemo biološko snov presnovnih produktov — drobnoživk, ki zavira rast mikroorganizmov ali pa jih zamori. Mnogi avtorji govorijo o hmelju kot antibiotiku.

Antiseptičen učinek hmelja se uporablja za mikrobiološko aktivnost piva. Hmeljske grenke kisline so močne, toksične sestavine hmelja, ki učinkujejo pretežno na gram-pozitivne bakterije. Nosilci tega učinka so verjetno nedisoci-rane grenke kisline, ne pa njihovi ioni. Iz tega sledi dejstvo, da z zmanjšanjem pH narašča toksičnost hmeljskih grenkih kislin. Druga komponenta, ki vpliva na učinek, je topljivost v vodi. Čim lažje je kaka grenka kislina topljiva v vodi, tem manjši je antibi-otični učinek. V nasprotju z gram-pozitivnimi bakterijami pa nimajo hmeljske grenke snovi na razvoj gljivic nobenega ali pa zelo malo učinka. Pri kvasovkah je opaziti samo minimalno zaviranje razmnoževanja in to pri velikih koncentracijah. Na gram negativne bakterije pa nimajo hmeljske kemične sestavine nobenega vpliva, kakor tudi ne na rast micelij mikroorganizmov. Ker bazira baktericiden učinek hmeljskih grenkih snovi humulona in lupulona na fenol-strukturi, so uporabili pri določevanju aktivnosti fenol kot primerjalno substanco. Tako so npr. dosegli 50% zaviranje rasti (LD₅₀ na podganah) bacillus bulgaricus-a. Toksična doza za bacillus Delbrückii leži pri 40 mg alfa kislina in pri 45 mg mehkih smol.

Raziskave na miših, ki so bile inficirane s tuberkulozo, so pokazale močno zmanjšanje injekcije po injekcijah lupulona. Ker so ugotovili škodljiv vpliv na organizem, je pomen lupulona kot antibiotika zelo upadel. Ker pa izohumulon ni pokazal škodljivih stranskih učinkov, so posvetili tej spojinu večjo pozornost.

(Nadaljevanje prihodnjič)

